Michaëlis Ferrarii Almenariensis Dialogvs, qvi Terentiana imitatio inscribitvr, ad Grammaticos Latinos, Dialecticos, & Rhetoricos futuros admodum vtilis.

Eiusdem adiectæ sunt in margine adnotationes quædam ad technologiam autoris Terentij declarandam: ut huius exemplo idem in scriptoribus alijs effici posit. Obseruationes autē paulò lōgiores in extremū libri reiecimus marginis angustia.

VALENTIAE

Ex typographia Ioannis Mey.

1562.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI, ET DOMINO D. FRANCISCO A NAVARRA

Valentino Archiepiscopo Michaël Ferrarius Almenariensis felicitatem D. P.

OLIM, Antistes optime, terram vnius labij, & eorundem sermonum esse vniuersam, postea tamen linguā reperiri confusam, ita vt nō audiret quisque vocem proximi sui, scio, perlegeris: inde etiam tot, tantasq́; linguas mansisse, quibus percunctas huius orbis regiones populum sparsum, & diuisum fuisse, non ignoràris. Verùm ex tanta linguarum varietate, Hæbream, Græcam atque Latinā præter cæteras semper maiori in pretio haberi, celebrariq́; plurimū, tanquam specimen quoddam virtutis, antiquorum monumentis constat. Sed La-

tina multis abhinc annorũ seculis, vbi populus, & vrbes præclarissimè stabãt, hacq; viuebant, vbi Oratores, & Poëtæ, & Historici prouincias bonis disciplinis hac eadem lingua inclusis, quasi animo in hoc corporis ergastulo, feliciter tenebant, communi popularium, optimatumq; vsu floruit maximè, floretq; in arte nunc magis populo Latino perempto, florebitq; tandem in posterum clarorum virorum labore summo: si vestra tamen omniũ ope, atque autoritate (quæ maxima certè est, & ad bonas singularis literas alendas) freti sint. Semisepultæ enim duæ illæ iacent: quarum ciuitas nulla est prioribus similis, nulla ferè ars, nisi rudis & incognita multis. Aduenæ namque sunt, & peregrinæ. An quia Latinis verbis scientiæ omnis omnis thesaurus his est tẽporibus reconditus?

tus? Nemo negabit. Quare tantò magis viget nunc hęc nostra Latina, imò vero, ô Præsul sanctissime, quantum viburna cupressi, caput ferre, & vigere debet, ac tuo iussu reuiuiscere, quãto cæteræ aliæ languescunt sensim, atque extinguuntur. Quam obrem, vt intelligas me ex eorum numero esse, qui tantum oneris sustinere tentarunt, & tantum ærarium quotidiè expolire, volui iam omnibus hoc idem prõptuarium fieri, quò pusio, vt gigas illud posset pertingere. Atque huic equidẽ prõptuario, ad quod quisq; promptus & paratus est citiùs, in quo summa familiaritate & consuetudine Publius Terentius Afer orationem puram (quæ doctrinarũ omniũ, quas nos homines omnes scire desideramus, & vehemẽter sectamur, solet esse interpres) scriptam reliquit, dignitas tua sau

trix,adiutrixq́; fit, etiam atque etiam te rogo. Vale ex domo tua indyta, Valentiæ quarto idus Februarias. 1562.

MICHAELIS FERRARII ALMENARIENSIS PHILOSOPHIAE candidati in dialogum Terentianæ imitationis præfatio ad lectorem.

Voniam nihil in hac rerum natura inueniri perspicimus, quod magis homines ad se alliciat attrahatq́, quàm ipsa morum similitudo, quæ tum in gestu, habituq́, corporis, tum etiam in quotidianis congressibus, ac maximè verbo, linguâue spectatur: hinc planè fit, vt eos potissimum nobis expetamus, eligamusq́, quos plurimum diligere possimus, vt his tandem pares, aut similes efficiamur. Ita video plerisq́ viris clarissimis visui esse, vt eos autores insectentur summis (quod

(quod aiut) conatibus, ex quibus facile quidem orationem puram possint decerpere, & tractare, atq; nō rarò in Ciceronianas phrases, formulasq; mirabili artificio & industria penè singulari incidere. Quam operā multi sumpserunt his annis proximis, vel saltem tentare ausi sunt: cuiusmodi Sadoletus, Erasm. Roterodamus, Viues Valentinus, Ioachimus Perionius, & alij multi lapsis tēporibus, nostris etiam nonnulli. Quorum maxima autoritate mihi libenter persuasi in nostris studijs eandem adhibere curām, & ad illorum imitationem memet attemperare. Sic feci, vt libentiùs adolescentes in Latina lingua exercitatione seipsos assuefacerent, Ciceronis formulas paucis epistolis complexus sum. Quæ quidem literæ indicant apertè, quibus verbis, qua oratione & quàm varia, quo ornatu M. T. Cicero in

familiares ſuos commendando, conſolando, monendo, perſuadendo, quibus etiam in negotijs & cauſis deſcribendis, in neceſſarijs item reſpōdendo, & gratulando: quibus deniq; in quouis epiſtolarum genere vſus ſit. At dices: quorſum iſthæc? Vt verè perneſcas, qui Latinitatis eris ſtudioſus, & Terentianæ præſertim (quæ profectò cōmunis & peruulgata eſt, & familiaris quotidianæ lingua Latina, vt idem Cicero, quē nos tantopere imitari conamur, rectè affirmat) & breuius orationis floſculos, & ſententias quaſq; dicta ſapienter, quidquid demū molumenti aut fructus in Latinis verbis Terenty excogitari, & animaduerti potuit, quid quoq; in bonis moribus amplectendum, quidq; in malis fugiendum videatur. Hæc, inquam, omnia ſelecta à nobis (ne tot ſeculis temporum idem ſaxum voluas, neue fragmenta

menta tantum ex integrũ Terentij Comœdys à varys interpretibus nunc hic, nunc illic coactus sis audire) purè & castè, ac verbũ de verbo expressum æquo animo accipies: vt tam in arte Grammatica ad verba facienda, quàm in Dialectica, & Rhetorica ad artificium exercendum & eruendum, non tam totum Terentianum volumen amplius desideres: nisi velis (vti dixi) in loquedi arte diutiùs, vt fabulas omnibus numeris absolutas cõtemplêris, commorari. Sed vt in Catone maiore fecit Cicero, qui induxit senem disputantem, qua nulla videbatur aptior persona, quæ de illa ætate loqueretur, quàm eius, qui & diutissimè senex fuisset, & in ipsa senectute præ cæteris floruisset: sic quũ accepissemus à patribus nostris maximè memorabilem Latini linguam in Terentio conseruatam, Latini persona visa est

idonea fuiſſe, qua de Latinitate Terentij diſſereret. Itaq; ipſe mea leges ſic afficior interdum, vt Terentium Latinum, non me loqui exiſtimem. Tum locutus eſt Terẽtius, quo erat nemo ferè eloquentior temporibus illis, nemo prudentior: nunc Latinus & ſapiens (ſic enim eſt habitus) & Latinitatis gloria excellens, de Latinitate loquitur. Tu velim à me animum paruper auertas, Terentium loqui ipſum putes. Hiſpanus ad Latinum venit, à quo ſermo oritur, reſpondet Hiſpanus.

ARGVMENTVM
ſiue Periocha eiuſdem autoris.

PRopoſitum nobis eſt in hoc Dialogo linguam Latinam ex ſex nimirũ pe Terentij Comœdijs honeſtæ iuuentuti paucioribus tradere. Hoc vt fieret, hæc vna ſola viſa eſt remedio. Genere perſuadendi Philoſophiã, quæ de moribus agit, eandem pro argumento maxima huius operis parte retinuimus, impudica verò, quaſi feneſtram ad nequitiam, reliquimus, ac ſilentio prætermiſſimus, vt ſimul honeſtum cum vtili doceretur. Verùm ad ipſum prima (vt dicitur) facie ignotum erat aliud igitur argumentum, aliàque occaſio excogitari debuit, quò ſenſim ad maximum & potiſſimum argum

argumentum meritò veniendum esset, & tanquam res alia ageretur, in id oratio flueret. Cùm ergo huic libro fuit propositus esset exercitatio sermonis Latini, optimo iure quaesita est quaestio de ratione studij, id est, qua via esset tenenda, quidue praestandum in hac vita, vt hanc linguam, aliásque artes perdiscamus. Hoc autem institutum sic agitatum fuit, vt priùs tractaretur, cur saepe lingua Romana multis est ignota, nec intra annos multos ab eis disci potest. Quare primùm existit, & proponitur quaestio de tempore, quod in re literaria consumi solet: deinde hinc sumpta responsione, causas numerari videbis tanti incommodi: quibus dispendij causis enumeratis & cognitis, partim per Latinum indicatis, partim verò per Hispanum, si quidem Hispanus similia incommoda dicit sibi euenisse exemplo sui praeceptoris, quem olim habuerat hac in arte, conquerensque de eo, & expostulans maxime, & grauiter discipulorum amore. Vbi peccata tam professorum, quàm auditorum ostenduntur. Vbi etiam magistrum bene praecepisse, discipulum verò parum obtemperasse, aduertes. Ex quibus arrepta occasione, Hispanus petit, quantum potest, vt quoniam hactenus nunquam Latina potuerat intelligere, liceat sibi ea discere à Latino. Quod opus cùm videretur magnum, vtitur ipse Latinus exordio ad futuram disputationem. Quo perfecto, antequam Latinus proponat quod Hispano fuerat pollicitus, eum consolatur, instruitque ad discendam Latinam linguam. Quam obrem hic dialogus in quatuor partes more Oratorum diuiditur, in prooemium scilicet, narrationem, amplificationem siue confirmationem, & perorationem. Prooemium autem continet prologum huius operis, & occasionem prologi in quo quinque praestantur, primum, quod sit institutū huius libri. secundum, qua de causa tale fuerit institutum. tertium, commendatur opus, vnde beneuolentia captatur. quartum, Poeta Terentius defenditur, atque eius scriptura. quintum, huius dialogi autor à maleuolorū telis & iniurijs liberatur. In narratione praeterea initio sumpto ex his, quae in prooemio recitata sunt, viuendi modus praescribitur, tum materia tractāda disputationi disponitur, vbi senis & heri, filij, serui, vxoris & ancillae fit mentio. Tertia autem pars dilatatur in rationem gubernandi familiam sic priùs scriptum est de parentibus, qui, & quales in filios debeāt esse, item filij in suos parentes: tertiò de more seruorū: quartò agitur de coniuge in maritum: postremò ostenditur quàm iniqua sint meretrices, de ijs separatim agente autore

tore, de quibus antea dictũ fuerat, sed per transennã. In his itaque probi & improbi mores qui sint, facile mõstratur. Ad extremũ epilogus eorum quæ prætermissa erãt aliquantulum, & quorum facta fuerant declaratio, vices gerit

Michaële

MICHAELE FERRARIO ALMENARIENSI AVTORE Dialogus.

Terentiana imitatio.

LATINVS. HISPANVS.

Vamdiù te macerasti, Hispane, in sermone nostro Latino? HIS Quatuor annos, 2 adhucq; mea uita est in dubio. LA. Quid? Vbi dubites, quid sumas potißimùm? 3 Nunquid cœna dubia apponitur? Nõ equidẽ nostrates Dionysia sæpißimè agitant, ut eorũ animus semper sit in patinis. Etsi enim monetur ex nostris quisquam ad cœnam, ut ueniat, non fit. 4 More tamen Epicureo prandium nunquam corrumperetur, si odiose cessaret, nec sibi prospiceret. 5 Quod benè Terentianus Syrus, sibi indulgens genio exercebat, ut dignus erat, senem silicernium. dum illi intestina præ fame 6 rugirent, annuit domum abiens, & ait. Vnũ quidq;, quod quidem erit bellißimum, carpam, & 7 cyathos sor[illegible]ans, paulatim hunc producã diem. Cui hercle uer[illegible] hoc uerbũ est: 8 Sine Cerere & Libero friget V[illegible]nus. Neq; uidet quod ille rusticus adolescẽs dicit admiratus: [illegible] at, data hercle uerba mihi sunt: uicit uinu quod [illegible] 10 At dum accubabam, quàm uidebar mihi esse pulchrè sobrius: [illegible] gritu[illegible]

A quæstione vulgari, quæ inter Grammaticos frequenter fit, exorditur.

2. Prouerbiũ.

3. Prolepsis.

4. A dissentanee.

5. Ab exemplo.

6. Metapho. à leone.

7. Meton. 3. modi.

8 Prouerbiũ per Meto primus modu.

9 Ab effectu

10. A dissen[illegible]

[illegible] solut. [illegible]

[illegible]yperbole ab adiũctis 15 Alia Hisp[illegible] qui deambulantibus in calceos mer[illegible]

postquam surrexi neq; pes, neq; mens satis suū officium facit. 1 Sed nostri pleriq; faciunt adolescentuli omnes, 2 ut animum ad aliquod studium adiungant, aut equos alere, aut canes ad uenandum, aut ad Philosophos Horū hi nihil egregiè præter cætera student: & tamen omnia hæc mediocriter. 3 Quia arbitramur adprime in uita esse utile, ut 4 Ne quid nimis HIS 5 Alias res agis Nam non rogo, an uestri impediantur tot meretricum curis, ut eorum animos diuerse trahant: nec, an in eis periculum fiat, exerceant se in literis, an in musicis, an in palæstra & scire ea, quæ æquum est adolescentem solertem scire 6 Quin tu paucis da, si tibi commodum uidebitur, quamobrem tua tot annos Grāmatica me detinuit, neq; ullū inueni exitū 7 Ad cā enim insolens ueni: 8 perreptaui totum Latinū sermonem, ad imitationem autorū, ad compositionem illius, ad scriptorum frequētem lectionem quò rō? 9 Itaq; rem acu attingere nō potui. 10 Quid id das consilij? Quidquam certi responde mihi Et te oro porro in hac re adiutor sis mihi Te solum habemus, 11 tu es patronus, tu parens 12 Si deseris tu, perimus. 13 At te ueni spem, salutem, auxilium, consiliū expetens. LAT 14 Fortasse dum ætas, metus, magister prohibebant, animum ad literas applicasti. 15 Nam postquam ex ephebis excessisti, Hispane, liberius uiuendi fuit potestas. & ita, ut ingeniū est omnium hominum à labore procliue ad libidinem, nulla est tunc tam facilis res, quin difficilis sit, quā

mutua

1. Responsio prolepsis
2 Ab effectu.
3. Ab autore.
4. Prouerbiū.
5. Dicit Hisp sibi nō esse aptè respōsum, & repetit alter verba Latini
6. Hoc ergo est institutum Hispani.
7. Probat Hispa. se non potuisse Latinū sermonem intelligere intra tot annos, à subiecto
8 Ab effectu, quia ignorabat Hispanus præcepta.
9 Conclusio elogio facta ab Metaphora ducto
10 Hisp institutum variè modis repetitum quod prius confirmauerat ...
11. Anaph... [illegible]

admonitione 14. Reddit causas ob [illegible]
15. Tres sententiæ [illegible]

inuitus faciat:[1] contrà tamen, si uis, nihil tam diffi cile, quin quærendo inuestigari possit. [2] Quòd ne quis tuarum rerum initiũ ullum inuenire idoneũ, unde exordiaris narrare, & discere [3] quæ nec opinanti accidunt, partim quæ perspexisti ipsis oculis, partim quæ accepisti auribus, qua te propter [4] exanimatum citiùs eduxisti foras de lingua Latina. [5] Habebas bonorum exemplum, quo exẽplo tibi licere id facere, quod illi fecerunt putaras. [6] Quia ignoscemus quæ ueteres factitarunt, si faciant noui. [7] Habebas domi unde disceres, præceptorũ eras plenus: [8] nihil prætermittere, teipsum consuefacere: [9] deniq; inspicere tanquam in speculum uitas omnium iubeo: atq; ita ex alijs sumere exemplum tibi, quod ex usu siet. [10] Nunquam tamẽ ita quisquam benè subducta ratione ad uitam fit, quin res, ætas, usus semper aliquid apportet noui, aliquid moneat: ut illa, quæ te scire credas, nescias, & quæ tibi putaris prima in experiundo repudies. [11] Quod mihi etiam euenit [12] Omnem rem modò tibi, quo pacto se haberet, enarrauimus ordine. Quid uerbis opus est? H I. [13] Nihil suprà [14] Ita dij me ament uix sum compos mei præ gaudio gestiens mirando hoc tãto, tam repentino bono. [15] Atq; hic mihi etiam restat [16] scrupulus, qui me male habet, quòd ipse Poëta exclamat de uia protrita [17] Dij uestram fidẽ, itan' comparatã esse hominum naturam omnium, aliena meliùs ut uideant & iudicent, quàm sua? [18] An eò fit, quia in re nostra, aut nimio gaudio, aut ægritu-

1. Hæc cõtraria superioribus sententia literarum studia cõseruat.
2. Repetitio dubitationis, & propositionis Hispa.
3. Diuisio cõprehendendi aliquid, ducta à causis.
4. Metapho. à rebus clausis.
5. Ratio discendi.
6. Lat probat hanc esse optimam discendi rationem argu. à maiore.
7. Ab adiun.
8. Ab effectis.
9. Allegoria.
10. Prolepsis, quæ singulari sententia hic fuit inserta.
11. Supercedere prolepsim sui ipsius exemplo illustrat.
12. Transitio soluta dubitatione

tienes Hispani 13 A dissentaneis 14 Hyperbole ab adiũctis 15 Alia Hisp. dubitatio 16 Metaphora à lapillulis, qui deambulantibus in calceos incidunt

gritudine aliqua sumus præpediti? 1 Tu mihi quãto nunc plus sapis, quàm egomet mihi? Quid ego te laudem? Satis certò scio nunquam ita magnificè quidquam dicam, id uirtus quin superet tua. 2 Ab uereor coràm in 3 os te laudare amplius, ne id assentandi magis, quàm quòd habeam gratũ facere existimes. LAT. Age, quasi nunc non norimus inter nos. 4 Sed hoc mihi dolet, nos penè serò scisse, & penè in eum locum redisse, ut si omnes cuperent, nihil tibi posset auxiliarier. 5 Natus enim es triginta annos, aut plus eò, ut conijcio. 6 Nã quod quæris, ipsemet rectè declarat. 7 Sed si quid est, quod mea opera opus sit tibi, aut tu plus uides, manebo: ne quod tuum remorer commodum. HIS. Adesdũ paucis te uolo. LAT. Quid est quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? Expecto quid uelis, & uno uerbo dic quid est, quod me uelis. HIS. 8 Rem omnem à principio audies, eo pacto & studij rationem meam cognosces, & consilium meũ, & quid in hac re te uelim facere 9 Amicus itaq; iã inde à puero tribulis noster 10 Hegio, homo antiqua uirtute & fide me introduxit ad se, 11 unà à pueris paruoli sumus educati: unà militiæ, & domi fuimus paupertatẽ unà pertulimus grauẽ 12 Quapropter nitar (dixit, faciam, 13 expertar, hoc etiã tibi pro seruitio debeo, conari 14 manibus, pedibusq;, noctesq;, & dies capitis periculum adire dum prosim tibi 15 denique omnia relinquã potius, quàm te deserã. 16 Vin' tu homini stulto auscultare? Inquit:

Volo,

1. Ab exemplo unde sumpta occasione Hisp. digreditur ad laudes La. commemorandas à dissentaneis.
2 Prolepsis.
3 Sinecdocha.
4. Addubita.
5. Assumptio à subiecto
6. Solutio quæstionis ab His. posita decit esse Lat in dubio illius
7. Parasceue.
8 Narratio tripertita.
9 Prima pars narrationis.
10 Descriptio
11 Anaphora
12 Prosopop ab effectu
13 Auxesis à subiecto & adiuncto
14. Metapho. à causis adiuuantibus, à fi
15 A dissen.
16 Prosop. cõtinuata.

Volo, inquã 1 Exerce te ijs studijs, quæ hominẽ liberalem decent. Ego uerò lubens feci, sic ut & uitã meam perdidi, & seculum omne hoc 2 contriui. 3 Quotidie eandem cantilenam canebam. Respondi demum ei Satis diu hoc idem saxũ uoluo. Sto spectãs, si quid mihi imperet. 4 Heus tu, inquit, Hispane, cape fabulam hãc, & uerbum de uerbo expressũ transferas. Accipio tristis: 5 quòd amicûm ingenio eram fretus, haud natura mea. Putabam mihi illud fore 6 palmarium, ut 7 pernoscerẽ quid sibi oratio Latina uelit Et tantundem egi: 8 imò laterem (quod aiunt) lauare. Rursum incipit. 9 Deceptus sum, at non defatigatus 10 Hac nõ successit, alia agrediamur uia. 11 Putauit tũ ipse se & ætate, & beneuolentia plus scire, & prouidere, quàm meipsum mihi. 12 Postremò adeò res redijt adolescentulus ego sæpe eadem, & grauiter audiendo 13 uictus sum Tunc temporis re ipsa sum expertus. 14 illũ (ut dicunt) Toto cœlo aberrare. Vide (& mecum deputo) amice (loquor) 15 Tota erras uia: ad rem redi. 16. Sequere hac dicit. Paruipẽdo iussum eo in loco Abeo. Reuocat Redeam? Non, si me obsecret. 17 Sectari iussit, dicens. 18 Hoc nouum est aucupium: ego adeò hanc primus inueni uiam discendi. 19 Omnia habeo amicorum causa: nec quicquã habeo, nisi cum illis cõmunia omnia. 20 Nihil cùm est, nihil desit tamen. 21 Sic tu: negat quis, nego: ait, aio. 22 Non quidem assentandi gratia, 23 quẽadmodum Gnathonicus, qui, quidquid dicunt, laudat:

B

1 Propositio Hegionis
2 Metapho.
3 Duo prouerbia quibus confirmatur H. non prodesse
4 Prosopopœia, qua pergit narrare, quæ Hegio docebat
5 A causis adiuuan.
6 Met à bello.
7 A fine
8 Alia duo prouerbia, illud superius concludentia
9 Prosopopœia.
10 Comunis sententia.
11 Prolep a subiecto, & adiũcto.
12 Cõclusio qua postremo argum ostenditur ab adiunctis causis.
13 Metaph a militaribus
14. Adagiũ per Metapho.
15. Adagiũ uario expressum
16. Prosopopœia & dialogismus.
17 Conclusio

18 Assumptio 19 Symploce, 20 A dissentaneis. 21 A comparatis 22 Prolepsis 23 Inepta uita assentatorum literis.

laudat: id rursum si negant, negat: 1 sed cuiis urà sese dare: eorum obsequi studijs: aduersus nemini: nunquam præponens se illis: ita, ut facillime sine inuidia laudem inuenias, & amicos pares. Namq; hoc tempore 2 Obsequium amicos, & ueritas odium 3 parit. 4 Idcirco facile omnes te perferre ac pati poterunt. Sic q; sapienter uitam insti tueris. Consectaberisq; quos hic noster autores habet. 5 Quorum æmulari exoptat negligentiam, potius quàm istorum 6 obscuram diligentiam 7 Et qui cum ingenijs conflictatur eiusmodi, neque commouetur tamen animus in ea re, scias posse habere iam ipsum suæ uitæ modum 8 Cum id mihi placebat, tum uno 9 ore omnes omnia bona dicebant mea, & laudabant fortunas meas: qui institutorem haberem tali ingenio præditũ. 10 Quid multis moror? 11 Hac fama impulsi quamplures ad eum ueniebant, ut ab eo discerent 12 Sed egomet continuó mecum, de illo uerbum nullum. 13 Suboluit. Dictum puta, inquit: in memoria habeo. 14 Credo. 15 Tum sic cogitabam: dictum, & factum inuenerit, quamobrem quod ad me pertinet, protrahat aliquot dies. 26 Perculsit illico animũ se isthuc iturum, quó suspicabar. Instabam factũ. 17 Quid agis, inquit? cur te is perditum? Qui postquam hoc à me audiuit, nunquam cuiquã nostrum uerbum fecit. LATI. 18 Quàm timeo quorsum euadas. Quæso ædepol, quoniam id, quod uis, fieri non potest, uelis id, quod possit.

1 *Apta quidem hic in omnibus æquitas.*
2 *Elogium.*
3 *Zeuma.*
4 *Ad hoc elogiũ confirmandum. 3. argumenta adducitur ab effectis.*
5 *Postremũ confirmat à dissimili.*
6 *Metaphora à teneb.*
7 *Argumentum à minori ad maius*
8 *Ab adiunctis,*
9 *Metonymia*
10 *Præteritio.*
11 *Ab adiunctis.*
12 *Eclipsis.*
13 *Metapho. ab odoratu.*
14 *Ironicè*
15 *Consultatio.*
16 *Metapho. ab anulis ianuarum.*
17 *Prosopopœia*
18 *Admonet L. se nemesse faciendũ cõsolaturque H. intelligens hunc cruciari idque filio hypo ab effectis & ad incommodum.*

MIS. 1 Tu si hic sis, aliter sentias. 2 Facile enim omnes cùm ualemus, recta consilia ægrotis damus. 3 Omnia experiri certum est prius, quàm ista inscitia crassa pereo. Repudio ergo consilium, quod primum 4 intenderã. 5 Id propterea te obtestor per patrem Romulum, perque socerum tuũ, si te in germani fratris dilexi loco, me adiuues in hac re. LA. 6 Suadere noli. MI. Vel me monere hoc, uel percontari puta. Ex ea re quid fiat, uide. 7 Nam quantum intelligo, 8 nusquam tuta fides: quòd nullo in re sit homini cuiquam fides. Omnes sibi melius esse malunt, quàm alteri, quia proximus sum egomet mihi. 9 Potin' es mihi uerum dicere? LA. Nihil facilius. MIS. Istam tecum rem recta reputabis uia. Nec clam te est, quàm mihi illæ utræque res & ad disciplinam consequendam, & ad tutandam rem sient. 10 Et quod dicendum hic siet, ille quoque perparcè nimium: non laudo. 11. Nam si hic mali est quicquam, hem illic hic est rei 12 caput. 13 Quod igitur remedium huic malo inueniã? 14 Nunc enim meo periculo fit, 15 ipse in portu nauigat. 16 Non impulit me, hæc nunc omnino ut crederem. 17 Neque postulem abs te, nisi ipsa res moneat. 18 Si in rem est utrique, ut fiat, non recuso: sed si ex ea re plus mali est, quã commodi, utrique id oro te, in commune ut consulas: quasi hoc tuum sit, tu sque sim discipulus. LA.

B ij Quis

1 Argumentum ab adiunctis.
2 Sententia memoriæ digna: & est propositio.
3 Secunda pars narrationis, quod sit consilium His.
4 Metaphora.
5 Deprecatio, quæ continet tertiam partem narrationis.
6 Honesta ut cõmendemur multis uerbis non indigent.
7 Prolepsis
8 Mira in hoc sententiis uarietas
9 H. Petit ut sibi in quæstione uerũ respondeatur, & cito quod ne fiat confirmat à fine.
10. Apostrophe ad Regionem Hispaniæ magistrum.
11 A causa adiuuante propositio sillo Hypo
12 Metapho.
13 Repetitio quæstionis H.
14 Adsentaneus
15 Prouerbium

16 Obiectio. 17. Prolepsis. 18. Syllogismus hypo. affirmans & alius negans.

1 Quis tam potens cum tanto munere hoc? 2 Verum si istuc animũ induxti esse utile, nolo ullũ cõmodum in me 3 claudi. Per me nulla est mora: dabo operam. HI. 4 Meritò te semper maximi feci Latine. 5 Atq; hoc confiteor iure obtigisse: quãdoquidem tam iners, tam nulli consilij sum. 6 Ergo pretium ob stultitiam fero: sed inultum id nunquam auferet. 7 Nunc opus est tua mihi ad hanc rem exprompta memoria, atq; industria. LA. 8 Hoc ego tibi profectò effectum reddam. HIS. Iam opus est LA. Tu igitur, ut subseruias orationi, utcunq; opus sit uerbis, uide. 9 Nec paululùm interesse cẽseas, ex animo omnia, ut fert natura, facias, an de industria. 10 Nos enim loquimur, ut quimus, quando ut uolumus, non licet 11 Satis pericli cœpi adire, dum studeo dicendi generi, pene illusi uitam meam. HI. 12 Quàm maxime abs te postulo, atq; oro, ut beneficium uerbis initum, nunc re comprobes. LA. Orãdi iam finem face. 13 Omnis res est iam in uado HI Proin' tu dum est tempus etiã, atq; etiã cogita 14 Puto sum apud te primus. Nemo enim est meorum æqualium, quem mallem, quàm te. Et cùm id quæro, oportune factus es mihi obuiam: 15 imò ut uera prædicem, in tempore uenisti LA Nunquid uis aliud? 16 Obtundis, tametsi intelligo Desine, 17 Iam conclamatũ est. Atq; hac re arbitror id posse fieri maxime: 18 Veruntamen potiùs, quàm te inimicum habeam, faciam ut iusseris. HI. 19 Vtinam istuc uerbũ

ex ani

1. Exclamatio.
2. Syllo. etiã Hypo. concedit se fatuum.
3. Meta. à ianuis.
4. Boni animi est referre gratias.
5 Crebra Apostro.
6. Consectaria & incommoda ab illo magistro.
7. Ad institutum suum redit.
8 Lat pollicetur se dicturum quod uult. Hisp. si attenté audierit.
9 Captat beneuolentiã à causis
10. A dissentaneis
11. Ab adiunctis, & effectis.
12 H. solicitus de latina lingua. nã difficilisq; pulchra
13. Adagiũ Metsumptũ ex nautis
14. Persuasoria oratio.
15 Epanorthosis
16 Metaphora á Fabro Ferrario.
17 Elogiũ a mortuis,
18 Prolepsis, Ad incommodum
19. Optatio.

ex animo, ac uerè diceres. LA. 1 Si tibi est cordi, id mihi da negotij.

2 Adesto æquo animo, & rem cognosce, & cū silentio animaduerte, quæ acturus sum Primùm enim dicā cur nouas Comœdias sumpserim trāsferendum, quæ sunt Poëtæ Terentij: deinde quod quæris eloquar. 3 Ex integris comœdijs Poëtæ Latini integrum librum hodie sum scripturus, Terētianam dialogo imitationem. 4 Quamobrem has partes didiscerim, paucis dabo. Oratorem uoluit esse me pater, non prologum. 5 In his autem fabulis est pura oratio. Experimini in utranq; partem ingenium quid possit Poëtæ. 6 Magnus ille Cicero totius eloquentiæ parens, non alium quàm sibi familiarem Terentium nominat: quod eius uestigia satis declarant. 7 At ego homuntio hoc nō facerem? 8 Ego uerò lubens feci. 9 Ex eo ergo, qui orationem hanc scripsit, quam dicturus sum, fuisse ablata omnia, 10 ni partem maximam existimarem scire uestrum, id dicerem, & in medio huic 11 palmam fuisse positam, 12 qui fabulas haud tenui oratione, & scriptura minimè 13 leui scripserit, 14 in ore est omni populo. 15 Tum si quis est, qui sentiat scripturam suam ab iniquis obseruari, & aduersarios rapere in peiorem partem, quàm acturi sumus: indicio de se ipse erit. 16 uos eritis iudices, laudīne, an uitio duci factum oporteat. Poëta enim cùm primùm animum ad scribendum appulit, id sibi negotij credidit solùm da-

1. Syllo Hype.
2 Latin. utitur exordio, in quo primū facit. Hi. attentū duo proponit explicanda.
3. Prima redditio.
4. Secū. redditio
5 Tertiū, quod fit ī hoc proœmio captare beneuolentiam ab aditū ētis à causis efficientibus
6 Ab autoritate Prolepsis.
7 Amaio ad mi.
8 Conclusio
9 A causa effici.
10 Obiectio per fecta syllo. hypo.
11 Metaphora à bello
12 Ab effectis, & admiratio.
13. Meta. a uito
14. Prouer. per Meto 1. modo
15 Quartum quod præstat. L. est defendere Terentiū ab effectus
16 A testimonijs.

ri, 1 populo ut placerent, quas fecisset fabulas. 2 Nam quod rumores differunt malevoli multas me contaminasse Comœdias, dum facio paucas formulas Latinas. 3 Factum id esse non nego, nec me id piget: 4 & bonorum deinde exemplo facturum autumo. 5 Pernoscant alij furtum ne factum: an exercitationis modus sit, qui praeteritus forte negligentia est. 6 Quem quidem qui recte noverit, omnes enimvero illius Comœdias probe noverit. 7 Non ita dissimili oratione est factus, sed tamen dissimili est stylo, & argumento aliqua ex parte. 8 Quæ convenere in hunc locum ex Terentio, tui causa fateor transtulisse, atque usum pro nostris. 9 Nolite sinere per uos Latinam artem residere ad paucos. 10 Facite autoritas uestra meæ autoritati fautrix adiutrixque sit. Et eum esse quæsitum in animum induxi maximũ, 11 quã maxime servire uestris commodis. 12 Date igitur crescendi copiam communis 13 linguæ perpolitæ, qui spectandi faciunt copiam. Easdem Poetæ huius 14 curriculis mentis mecum agere cœpi, 15 ut ab eodem discerem alia atque alia studiose, ne me ab studio abducerem. 16 Quamobrem uos omnes Hispanos oratos volo, ne plus iniquum, quàm æquum possit oratio. Mea 17 causa causam hanc accipite, & date silentium, ut libeat scribere alijs, mihiq; ut discere novas, & similes amicorum commodo exercitationes post hac meo labore par

tas

1. Argumentũ à fine
2 Quintum, ut Lati defendat se ab adversarijs in persona autoris huius Dialogi.
3 Concessio ad solutionem quæstionis superioris.
4. Ab exemplo.
5. Ab autoritate.
6. A pari.
7 A dissimili.
8. A subiecto
9. Apostrophat ad auditores.
10 Exclamationes, quibus omnes reddit attentos ab adiunctis
11 A fine.
12 Conclusio superiorum ab effectu. Sinoc 3 mods
13 Sinoc 3 mods.
14 Metapho.
15 A fine.
16 Conclusio.
17 Polyptoton, unde cõclusiones duę 2. argumentis à fine confirmatæ

sas expediat. 1 ¶ Omnes cùm secundæ res sunt maximæ, tum maximè meditari secū oportet, quo pacto aduersam fortunam ferant, pericla, damna, exilia. 2 Et omnes, quibus res sunt minus secundæ, magis sunt nescio quomodo suspiciosi: ad contumeliam omnia accipiunt magis, propter suam impotentiam se semper credunt negligi. 3 Quod tibi nunc usu uenit. 4 Verùm ego cùm factum mutare non queo: æquo animo fero. 5 Quoniam ita est uita hominum: quasi cùm ludas tesseris: si illud quod maximè est opus, iactu non cadit: illud, quod eccidit forté, id arte ut corrigas. 6 Nam ego uitam duram, quam uixi usq; adhuc, prope iam excurso spatio, mitto. 7 Id quã obrem? Reipsa reperi, 8 Facilitate nihil homini esse melius, neque clementia. 9 Id esse uerum ex Mitione atque eius fratre, cuiuis facilè est noscere. 10 Ille suam semper egit uitam in otio, in conuiuijs: clemens, placidus, nulli lædere os, arridere omnibus: sibi uixit, sibi sumptū fecit: omnes benedicebant, amabant. 11 Hic agrestis, 12 sæuus, tristis, parcus, truculentus, tenax, duxit uxorem: quam ibi miseriam nõ uidit? nati filij, alia cura. 13 Porrò autē dum studebat, illis quàm plurimùm facere, contriuit in quærendo uitam, atque ætatem suam. Post exacta ætate, hoc fructi pro labore ab his 14 tulit, odiū. 15 Ille alter sine labore patria potiebatur cõmoda. 16. Illum amabant, hunc fugiebant:

B iiij Illi

1 Secūda pars huius Dialogi Narratio dicta: quam L. aggreditur occasione sumpta ex superioribus.

2. Duæ sententiæ admirabiles loco propositionis, quibus Hi. reprehenditur impatientia.

3. Ab exemplo.

4. Argumentum à dissent que per nobilem sententiā La. ostendit in aduersis non esse desperandum.

5. Hoc argumentum communis sententia probatur à cõparatis per Allegoriam

6. Ab exemplo.

7 Antipophora.

8 Prouerbium

9 Antipophora responsionem probat ab exemplo, quod illustrat à repugnantibus

10 Prima pars repugnātiū à subiectis ab adiunctis, ab effectu

11 Secunda pars repugnantium in Demeam à subiect. ab adiunctis. ab effectis 12. Antitheta. 13. Auxesis 14. Demea 15 Mitio. 16. Polyptoton, perseuerat La. in comparando duos fratres à dissent.

illi credebant consilia omnia, 1 illum diligebat, apud illum erant ambo Demeæ filij, hic desertus erat: 2 illum ut uiueret, optabant, huius autẽ mortem expectabant: scilicet ita ut eos huius labore eductos maximo, ille fecit suos paulo sumptu: 3 miseriam omnem hic capiebat, ille tandem potiebatur gaudia. 4 Profectò hoc sic est, ut puto: Omnibus nobis ut res sese dant, ita magni atque humiles sumus. 5 Hanc orationem habere tecum à principio institui. Seruire enim oportet tempori: quia, Quot homines, tot sententiæ: suus cuiq; mos est. 6 Ea de causa, scis quid loquar? Pecuniã in loco negligere, maximũ interdum est lucrum. HI. Scio: nam magister aliquid secum ferre debet de uigilijs suis; neque est, quin obyciat 7 Ego spem precio non emo LA. 8 Isthuc est sapere, nõ quod ante pedes modò est uidere, sed etiam illa, quæ futura sunt, perspicere. Isthuc item est sapere, qui ubicunq; opus sit, animum possis 9 flectere. 10 Nam heus Omnium rerum uicissitudo est. 11 Quapropter Pamphilus exclamat: O fortuna, ut nunquam perpetuo es bona. 12 Incertus denique est quiuis de eo, quod cœperit, ut tu de uerbis Latinis. HI. Nónne una hæc spes est, 13 ubi ubi sit, diu celari non posse? LA Maximé. HI. 14 Deleo omnes dehinc ex animo linguas: tædet harum quotidianarum. 15 Fac sis nunc promissa appareant: siue adeó digna res est, ubi tu neruos intẽdas tuos. 16 Haud similis lingua est linguarum nostrarũ. LA.

1. *Anaphora.*
2 *Paronomasia.*
3. *Conclusio inductionis.*
4 *Prolepsis notata prouerbio.*
5. *Transitio imperfecta, qua La. docet suum institutũ quod tenuit in narratione, & pergit persuadere Hi. ut adat se uita clementi mira adagiorũ frequentia.*
6 *Prolepsis, qua literarum studia iuuari possunt*
7 *Prouerbium.*
8. *Latius duplici sententia instruit Lat. Hispanũ ad bene uiuendũ ab adiũctis. & effectis*
9. *Metaphora.*
10 *Duo superiora adagia alio cõfirmat ab adiunctis.*
11 *Conclusio ad confirmandu superius argumentum ab adiunctis sitque exemplo.*
12 *Conclusio ab exemplo* 13 *Anadiplosis* 14 *Laudat quod vult sequi à repugnantibus* 15. *Quod in exordio petebat* 16 *A dissimili.*

LA. Quid tuae isthaec? HI. 1 Noua figura linguae communis. LA. Papae. HI. Color uerus: corpus solidum, & omnis scientiae plenum. 2 Hanc tu mihi uel ui, uel clam, 3 uel precario fac tradas: quo iure denique (uel ut dicitur) quaque iniuria, mea nihil refert, dum potiar modò. LA. Vide ne nimiũ 4 calidum hoc sit modò. HI. Non est profectò: sine. 5 Isthaec in me cudetur faba. LA. Si certum est facere, faciam: uerùm ne post conferas culpã in me. HI. Non faciam. LA. Iubésne? HI. 6 Iubeo, cogo, atque impero. LA. Nunquam defugiam autoritatem tuam. HI Dij bene uertant. LA. Pulchrè mehercule dictum, & sapienter HI. 7 Solus es, quem diligunt Dij: 8 quoniam es ingenio bono: perge. LA. 9 Quò pergam? Si repeto eadẽ, actum (ut aiunt) agam. 10 Habes iam qui modus sit uitae tenendus, ut literis rem, gloriamq; consequaris. 11 Sed num immemor es omnino Terẽtij? HI. Non opinor funditus. LA. Opinor, narras: nõ rectè accipis. Certam rem esse oportet. HI. Quae minimè oblitus fuero, dicam. LA. 12 Agamus igitur uicissim 13 de rebus his, quas in actibus singulis usque ad plauditae personae, actoresue solent agere. 14 Ita quod uolumus sine dispendio conficiemus: atq; hoc pacto tuo animo morem gessero HI 15 Percupio quiduis, dum ab alio me falli ne comperiar. 16 Quare inueni, obsecro, tu modò, quo me hinc liberes. LA. Quin iam habeo. 17 Meministi senem quendam, qui quàm longè quidẽ

B 5 adolesc-

1. Descriptio linguae latinae per Metaph. à rebus corporeis, ab adiunctis.
2. Rursum apertè quod optat, petit sicut fieri solet in narratione
3. Qui uehementer quippiã desiderat, nullã seruat legem
4. Meta. ab igne & cibo calido.
5 Adagiũ metaphor. sumptum.
6. Auxesis
7 Allegoria.
8 Ab adiunctis.
9 Excusatio.
10 Perfecta trãsitus eorũ, quae hactenus sunt dicta
11. Apostrophe, ut fiat transitio ad ea, quae sunt dicenda.
12. Methodus de alegorĩque ĩ praesens seruatur.
13. Hoc est argumentũ potißimũ huius operis.
14 A subiecto, & à fine
15 Concessio.
16. Petitio 17 Summa perfecta Narrationis à descriptione cuiusdam senis facta, & ab adiunctis petita.

adolescenti accurrit incuruum, tremulum, labijs de-
missis, gemens? HI. Teneo LA Huic, scis, esse filiũ,
seruum callidum, uxorem impudicam, puellam u-
nam cum ancilla unã? HI. Audiui multes de isthoc
sene, & de alijs senioribus. 1 Sed tu rem in pau-
ca conferas. LA. Isthuc ago quidem. HI Intelligo:
propera. LA. 2 Hic aliquantulum ad rem aui-
dior, & magis quàm sat est, ob discessum gnati, o-
mnia produxit, ac uendidit: quippe quotidie eum
accusabat, sic dicens. 3 Hem tibi ne hæc diutius
licere speras facere me uiuo patre, amicam ut ha
beas (cœperat enim ille perditè amare cuiusdam
anus paupercule filiam, prope iam, ut pro uxore
haberet) prope in uxoris loco? 4 Erras, si id
credis, & me ignoras Clinia. 5 Ego isthuc æ-
tatis non amori operam dabam: sed in Asiã hinc
abi propter pauperiem, atque ibi simul rem, &
gloriam armis belli reperi. 6 Quamobrem coa-
ctus in Asiam ad regem militatum abijt filius. 7
Clam me est profectus, menses treis abest. HISP.
8 Nimium durus erat præter æquum, & bonum.
LA. Oh dubium ne id est? 9 Vbi rem resciui, in-
quit, cœpi non humanitus, neque ut animum de-
cuit adolescenti 10 ægrotum tractare, sed ui,
& uia peruulgata patrum. HI. Mea quidem sen-
tentia, 11 pro peccato magno paulum suppli-
cij satis est patri. 12 Atque ambo accusandi,
13 etsi illud inceptum animi pudentis est signũ,
&

1 Breuis uit a studijs e breuibus gau det.
2. Tertia pars dialogi scilicet Confirmatio. hæc primũ posita est in parentum moribus
3. Prosopopœia. Exclamatio
4. Quæstio sillo. hypo.
5. Ab exemplo.
6 Conclusio à causis.
7. A subiecto.
8. Metaphora à ferro.
9 Persequitur redeuns ad dicendũ de abitione filij sui
10 Allegoria.
11 Sententia cõmoda pro filijs.
12 Conclusio.
13. Prolepsis.

& non instrenui. LAT. 1 Istud quidem facilè ferendum: sed est aliud quiddam multò grauius, quia aiunt, 2 Ad hæc mala hoc mihi accedit etiam. His iisdem uerbis ipsemet senex 3 seni Chremeti casum nuntiat. HI. Bene: nam 4 Pares cum paribus, ueteri prouerbio, facilè congregantur. Sed quid ais? tenésne? LATI. Hoc quod iam audies. 5 Vbi comperi ex iis, qui ei fuere conscii, domum reuertor mœstus, atque animo ferè perturbato præ ægritudine. Assido: accurrunt serui: soccos detrahunt: uideo alios festinare, lectos sternere, cœnam apparare, pro se quisque faciebat, quó illam mihi lenirent miseriam. 6 Vbi uideo hæc, cœpi cogitare: hem, 7 tot mea solius solliciti sunt causa, 8 ut 9 me unum expleant? ancillæ tot me uestiant? sumptus tantos domi ego solus faciam? 10 sed gnatum unicum, quem pariter his uti decuit, aut etiam amplius, quód illa 11 ætas ad hæc utenda idonea est, eum ego eieci hinc miserum iniustitia mea? Malo quidem me dignum quouis deputem, 12 si id faciam: nam usque dum ille 13 uitam illam colet inopē, carens patria ob meas iniurias, 14 interea illi de me supplicium dabo, laborans, quærens, 15 parcens, illi seruiens. 16 Ita facio prorsus nihil relinquo in ædibus, 17 nec uas, nec uestimētū 18 corrasi omnia. Inscripsi illico ædes mercede: quasi

1. Suspensatio.
2 Sententia uulgaris.
3. Polyptoton.
4. Prouerbium.
5 Sequens Menedemi narratio de sibi, numerat enim incommoda, quæ propter profectionem filij euenerūt ostendénsque se immaturè esse oportere ab effectu.
6 Consultatio.
7. Licentia.
8 A minori ad maius.
9. Prima pars superioris argumenti.
10 Secunda pars argumenti.
11. A subiecto.
12 Syllogismus cōnexus ad incommodum.
13 A subiectis.
14. Conclusio superiorum.
15 Auxesis.
16 Repetitio conclusionis, quā confirmat ab adiunctis, quæ insunt.
17. Dilatatur propositio generalis per singularia ab effectis. 18. Metaphora.

quasi talenta ad quindecim coegi: agrũ hunc mercatus sum, hic me exerceo. 1 Nec fas est ulla me uoluptate hic frui, nisi ubi ille saluus redierit meus particeps. HI. 2 Vsque adeó seipsum cruciabat propter abitum filij, ut nullum tempus uacuũ daret laboris? nec rastros graues 3 deponeret, et se respiceret? Satis certò scio hæc illi uoluptati non esse. LA. 4 Quin nec patiebatur se admoneri à uicino suo Chremete. HI. Quid ei dixit? LA. 5 Chreme, tantum ne est ab re tua otij tibi, 6 aliena ut cures, eaq; quæ nihil ad te attinent? HIS. 7 Quia ei uidebatur, senem facere præter ætatẽ suam, & præter quãm res eum adhortabatur sua. Tum ob id, ni fallor, addidit Chremes. 8 Homo sum humanus, á me nihil alienum puto: 9 rectũ est ego ut faciam, non ut deterreã 10 Sed istud quicquid est, fac me ut sciã, 11 aut consolando, aut consilio, aut re iuuero. LA 12 At interim nihil audiebat. HI Idcirco Chremes demum respõdet. Siccine est sententia? igitur bene uale. 13 Verùm quid secũ agitabat? LA. 14 Hæc. Ego quia non redijt filius. 15 quæ cogito? 16 Quibus nũc sollicitor rebus? ne aut ille alserit, aut uspiam ceciderit, aut perfregerit aliquid. 17 Aut ego profectò (dicebat) r genio egregié ad miseriam natus sum, aut illud sum est, quod uulgò audio dici. 18 Diẽ adimere ægritudinẽ hominibus 19 Nã mihi quidem quotidie augescit magis de filio ægritudo: 20 & quantó diutiùs abest, magis cupio tãtò

1. Cõclusio ter repetita à differentia.
2. Augetur conclusio à subiecto, & adiunctis.
3. Prolepsis.
4. Etiam eadem conclusio dilatatur ab effectis.
5. Prosopopœia.
6. A maiori ad minus.
7 A subiecto & adiunctis.
8 Prosopopœia sententia illustris ab adiunctis
9 Solutio prolep
10 Apostrophe.
11. Propositio a fine
12. Patris duritites.
13 Apostrophe
14. Cogitationes parentum filijs absentibus.
15 Propositio vniuersalis
16. Hæc propositio generalis dilatatur per singularia.
17 Syllogismus disiunctus a repugnantibus quo rursus demonstratur conclusio illa superior 18 Adagium per Metonymiam tertij modi. 19 A subiecto. 20 A pari

tò, & magis desidero. HI. Nonne tibi pulchrè utriusque peccatum à Chremete indicari uidetur sequenti oratione? 1 Ingenio te esse in liberos leni puto, & illum obsequentem, si quis rectè aut cõmode tractaret: 2 uerùm neque tu illum satis noueras, nec te ille: hoc ibi fit, ubi non uerè uiuitur. 3 Tu illum nunquam ostendisti, quanti penderes, nec tibi ille credere est ausus, quæ est æquũ patri: 4 quod si esset factum, hæc nunquam euenissent tibi. 5 Sed eius filium nũquam est reuersus? LA. Quid ni? 6 nam aduenientem, & illico è naui egredientem ad se adolescens quidam, quo cum iam inde usque à pueritia 7 magna semper fuit familiaritas, ad cœnam adduxit HI 8 Voluptatem maximam, credo, is patri nuntiauit, cui nec opinanti primus hanc lætitiam obiecit dicens filiũ suum redisse. LA. Verũ. HI Quid narrabat? LA. Se miserum esse HI 9 Miserum? 10 quem minus credere est. Quid reliqui est, 11 quin haberet, 12 quæ quidem in homine dicuntur bona? 13 Parentes, patriam incolumen, amicos, genus, cognatos, diuitias: 14 atque hæc perinde sunt, ut illius animus, qui ea possidet. 15 qui uti scit, ei bona: illi, qui non utitur rectè, mala LA. 16 Fortè ille fuit senex importunus semper: & tunc nihil magis uerebatur, quã ne quid in illum iratus plus satis faceret pater. 17 Nam si: 18 sed reprimam me. HI. Quid tu tecum? LA. Nihil ferè, puerile est. HIS. Amabò dic quid est? LA. Dicam quod mihi nunc

in

1 Prosopopœia.
2 Damnat prauum educendi liberos consuetudinem per antipophoram à subiecto.
3 A dissentaneis
4 Syllogis. hypo. ad incommodum.
5 Apostrophe.
6 Ab effectis.
7 Ab adiunctis.
8 Antipophora.
9 Epanorthosis.
10 Conclusio.
11. Assumptio.
12 Propositio
13 Ab adiunctis.
14. Antipophora
15 Commentatio homine docto digna.
16 Depulsio
17 Eclipsis.
18. Correctio.

in mentem uenit. 1 Vt ut erat mansum tamen oportuit. 2 Fortasse aliquantulum iniquior erat præter eius 3 libidinem. Pateretur: 4 nam quem ferret, si parentem non ferret suum? 5 Hűccine erat æquum ex illius more, an illum ex huius uiuere? HI. 6 Nunquid sunt alij senes, qui genitores nitantur esse, suoq; modo filios instituere? LA. 7 Sunt planè adelphi duo, de quibus sermo erat anteà, multò sibi in liberorum educatione dissentientes. HI. 8 Quisnam est primus? LAT. 9 Mitio: qui iam inde ab adolescentia clementē uitam, & urbanam, atque otium secutus fuerat. HI. Quid inquit? LA. 10 Maiorem mei fratris filium adoptaui mihi: eduxi à paruulo, habui, amaui pro meo, in eo me oblecto: solum id est charum mihi. Do, prætermitto: 11 non necesse habeo omnia pro meo iure agere. Postremò alij clāculum patres quæ faciunt, quæ fert adolescentia, ea ne me celet, consuefeci filium. Nam 12 qui mentiri, aut fallere insuerit patrem, aut audebit, tantó magis audebit cæteros. 13 Pudore & liberalitate liberos retinere, satius esse credo, quā metu. 14 Hæc fratri mecum non conueniunt, neq; placent. 15 Et 16 errat longè mea quidem sententia, 17 qui imperium credat Grauius esse aut stabilius, ui quod fit, quàm illud, quod amicitia adiungitur. 18 Mea est sic ratio, & sic animum induco meum: malo coactus qui suum officium facit, dum id rescitum iri credit, tantisper cauet.

1. Propositio: quomodo se habere debent filij cū patribus.
2. Prolepsis.
3. Ab adiunctis.
4. A minori.
5. Idem repetitur argumentum apertius.
6. Transitio: cuius prima pars perfecta.
7. Altera pars perfectæ transitionis.
8. Ratio instituendi liberos hactenus docta est: nūc que alienis repetetur duobus exemplis contrarijs
9. Descriptio.
10 Narratio, quæ continet Mitionis sententiam de educandis liberis
11. Præteritio.
12 A maiori ad minus.
13 Egregia sententia.
14. Scientia Mitionis repugnat Demeæ in instituēdis filijs
15 Antipophora sua non sponte 18 Prosopopœia per quam introducitur Demea loquens de sua inepta sententia, quam Ironia irridet Mitio
16 Metapho. 17 Sententiā fratris sui reprehendit a causa

uet: si sperat fore, clàm rursum ad ingenium redit. 1 Ille quem beneficio adiungas, ex animo facit: 2 studet par referre: præsens, absensq; idem erit. 3 Hoc patrium est, potius consuefacere filium 4 sua sponte rectè facere, quàm alieno metu. 5 Hoc pater ac dominus interest: 6 hoc qui nequit, fateatur nescire imperare liberis. HISP. 7 Quinam est alter? LATI. Demea: sic 8 suas agens partes, nec interea suum potuit tutari locum. Venerat autem ad Mitionem sæpe clamitans. 9 Quid agis Mitio? 10 cur 11 perdis adolescentem nobis? cur amat? cur potat? cur tu his rebus sumptus suggeris? uestitu 12 nimio indulges: nimium ineptus es 13 Quid ille fecerit, rogitas? quem neque 14 pudet quicquam, neque metuit quenquam, neque legem putat se ullam tenere. 15 Nam illa, quæ antehac facta sunt, omitto: modò quid designauit? 16 Fores effregit, atque in ædes irruit alienas: ipsum dominum, atque omnem familiam multauit usque ad mortem: eripuit mulierem, quam amabat: 17 clamant omnes indignissimé factum esse: hoc aduenienti 18 quot mihi, Mitio, dixere! 19 In ore est omni populo. 20. Nullum huius simile factum. 21 Hæc cùm illi, Mitio, dico 22 tibi dico: 23 tu illum corrumpi sinis. HI. Qui hic satisfecit? LA. 24 Probé. Homine imperitó nunquam quicquam iniustius, 25 qui, nisi quod ipse facit, nihil rectum putat.

1. Mitionis sent. 2. Prouerbium. 3. Ab adiuncto. 4. A maiori. 5. Ab adiuncto. 6. Conclusio suæ sententiæ ad incommodum. 7. Transitio. 8. Altera opinio est Demea. 9. Pref. popular. Licentia. 10 Anaphora. 11. Ab effectu. 12 Polyptoton. 13 Antipophora. 14. Ab adiuncto. 15 Sustentatio. 16 Ab effectis. 17. Ab auctoritate. 18. Acclamatio. 19 Prouerbium. 20. Acclamatio, a dissimili. 21 Prolepsis. 22 Conclusio. 23 Assumptio. 24. Communis sententia. 25. Ad incommodum.

HI. Certè eum tetigit. 1 Iugularat hominē. Quid tum postea? LA. Mutus illico. HI. Nihil minùs, ut existimo. Nónne exclamauit? 2 Pró Iupiter, tu homo adiges me ad insaniam. 3 Non est flagitiū facere hæc adolescentulum? LA. 4 Ah, ausculta (dicit Mitio) ne me 5 obtundas de hac re sæpius. 6 Tuum filium dedisti adoptandū mihi: is meus est factus: 7 si quid peccat, Demea, mihi peccat: ego illi maximam partem feram. 8 Obsonat, potat, olet unguenta de meo. Amat? 9 Dabitur à me argentum, dum erit commodum: 10 ubi non erit, fortasse excludetur foras. 11. Fores effregit, restituentur. Discidit uestem? resarcietur est (dijs gratia) & unde hæc fiant, & adhuc nō molesta sunt. 12 Postremò aut desine, aut cedó quem uis arbitrum. 13 Te plura in hac re peccare ostendam HI At uerò Demea hoc ipsum non pernegat? LA. Etiam misertus eius uicem, ait 14 Hei mihi, pater esse disce ab alijs, qui uere sciunt. 15. Natura ego pater sum, & consilijs tu Sed tu ne cō sulis quicquam? HI. Cur Mitio fratris uerba molesté fert? LA. Quód in eum tam grauius dicat. Quare Mitio in huiusmodi 16 erumpit. 17 Ah si pergis, abiero. 18 An ego toties de eadem re audiam? HI. Vehemens uterque est in utranque partem nimis. LA. 19 Fateor, aut largitate nimia, aut parsimonia. In eandem fraudem ex hac re, atque ex illa incidunt. Nam postea Demea subijcit. 20 Faciat quod lubet: sumat 21 consumat

1. Prouerbium
2. Exclamatio prosopopœia.
3. Andistrophē.
4. Prosopopœia.
5. Metapho. à fabris ferrarijs.
6. Explicatio fallacia.
7. Antipophora sille. Hypo.
8. Solutio dubitationis Demeæ.
9 Concessio.
10 A dissētaneis
11 Antipophora Antithesis.
12. Syllogismus disiunctus
13 Sustentatio simul & conclusio
14 Ironia, Exclamatio
15 Distinguit propositionem ambiguā & incipit labefactare Mitionis sententiā à cōiugatis & est dilemma.
16 Metaphora á rebus compressis.
17 Sustentatio
18 Epicherema à subiectis
19 Sæpe solent patres in educandis liberis extrema sequi. Syllogis. disiunctus ab adiunctis 20 Prosopopœia, Concessio. 21. Auxesis per gradus perditionis.

mat, profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet, decretum est pati. Et rursum idem Demea irascitur. 1 Iam si uerbum unum posthac. 2 Iste tuus senttet posterius. MI. 3 Mitio quid ad hæc? LAT. Seipsum post simulantem prodijt, secumq; talia cõfert. 4 Nec nihil, nec omnia sunt hæc, quæ dicit: 5 sed ostendere me ægrè pati illi uolui. 6 Nam ita est homo: cùm placo, aduersor sedulò, & deterreo: tamen uix humanè patitur: uerũ 7 si augeã, aut etiam adiutor sim eius iracundiæ, insaniã profectò cũ illo Conceditq; paulopost apertè Aeschinũ (de quo fratres ambo agebãt) in culpa esse maxima, sic dicens. 8 Etsi Aeschinus nonnullam hac in re nobis iniuriam facit 9 Quam hic nõ amauit meretricem? aut cui nõ dedit aliquid? 10 Postremò nuper (credo iam omniũ tædebat) dixit, uelle uxorem ducere, sperabã iam 11 deferuisse adolescentiã gaudebã 12 Ecce autem de integro: nisi quicquid est, uolo scire, atque hominẽ conuenire, si apud forũ est. HI. Verã liberorũ institutionẽ hic, et meliorẽ multò esse Demeæ probat LA. 13 Illi quoq; in Heautontimorumeno Chremes suffragatur maximé, ubi patrum educationẽ, & mores bene compositos prudenter instituit. Incipit enim. 14 Menedeme, etiam tuũ conspectũ fugitat filius propter peccatũ, tũ hoc timet, ne tua duritia illa antiqua adaucta sit. HI. Non ei dixerat Chremes, ut Menedemus esset? LA. Non quia pessimè isthuc in se consuleret, atque in illum,

C si se

1. Prosopopœia, Aposiopesis.
2. A subiecto.
3. Eclipsis.
4. Prosopopœia.
5. Concessio.
6. A cõtrarijs, & adiunctis descriptio Demeæ.
7. A dissentaneis.
8 Aperta concessio
9 Ex duabus sententijs contrarijs utra sit uera nũc cognoscitur
10 Sustentatio.
11. Metapho. à rebus, quæ elixantur
12 Apostrophe ad seipsum.
13 Quartũ exemplum, quo modus perscribitur erudiendi filios.
14 Verisimilibus narrationibus docetur qui patres filios tractare debeant.

1 si se tā leni, & uicto esse animo ostēdisset. H. Recense Chremetis ipsius uerba habita apud Menedemū. 1. 2 Si certū est tibi (aiebat) sic facere, ut suo modo uiuat, id permagni referre arbitror, 3 ut nesciente sentiat te id sibi dare, siqd ei opus fuerit: 4 quiduis potius efficias, quàm quod cogitas, per aliū quemuis ut des: falli te sinas technis per seruulum. 5 Etsi subsensi id quoq; illos ibi esse, & id agere inter se clanculū. Syrus cū illo uestro consusurrat; conferunt cōsilia adolescentes: 6 & tibi perdere talentū hoc pacto satius est, quā illo minā. 7 Non nunc pecunia agitur, sed illud, quo modo minimo periculo id demus adolescentulo. 8 Nā si semel tuū animū intellexerit, prius proditurum te tuā uitā, & prius pecuniā omnem, quā abs te amittas filium: hui quantā 9 fenestrā ad nequitiā pateaceceris? Tibi autē porrò ut non sit suaue uiuere: 10 Nā deteriores omnes sumus licentia. 11 Et nimia illhæc licētia profectò euadet in aliquod magnū malū. 12 Quodcūq; inciderit in mentē uolet neq; id putabit, prauū, an rectū siet, quod petet. 13 Tu rē perire, & ipsum nō poteris pati. Dare denegabis. 14 Ibit ad illud illico, qua maximè apud te ualere sentiet, abiturū se abs te esse illico minabitur. 15 Nā ut tu sciat, quā nunc 16 quadā tui filij amica 17 instructa pulchrè ad perniciē siet: primū, iā 18 ancillas secū adduxit plus decē onератas 19 ueste, atq; auro: 20 satrapes, si siet amator, nunquā sufferre eius sumptus queat, ne dū

tu

1. Syllog. hypot. ad incommodum.
2. Prosopopœia interrupta.
3. Concessio.
4. A dissentaneis.
5. Prolepsis.
6. A comparatis.
7. Obiectio à dissi.
8. Obiectio ad incommodum
9 Metapho. à rebus artificiosis.
10 Celebrata sententia.
11 Auxesis Epiphonema.
12. Propositio uniuersalis.
13 Assumptio.
14. Ad incommodum.
15. Ab exemplo
16. Propositio.
17. Hinc arrepta occasione digreditur ad uituperandum amorem.
18 Ab adiunctis
19. Etherosis.
20. A maiori.

tupossit. 1 Sensi: nã ei unã cœnã, atq; eius comitibus dedi: 2 quòd si iterũ mihi sit danda, actũ siet. 3 Nã ut alia omittã, pitissando modò mihi quid uini absumpsit? 4 Sic hoc dicẽs: asperũ pater hoc est, aliud lenius. Sodes uide. 5 Releui itaq; dolia 6 omnia, omnes serias, omnes solicitos habui. 7 Atq; hæc una nox: quid te futurum censes, quem assiduè exedent? 8 Ita me dij amabunt, ut tuarum fortunarum misertum est. Mene demè H. 9 Iuuenes ergo à muliere mala sunt pellendi? L. Ita: ut 10 sentio cum Byrrhia in Andria, qui sic Charinum consulit. 11 Ah quãtò satius est te id operam dare, quî istũ amorẽ ex animo moueas tuo, 12 quò magis libido frustra 13 incendatur tua. HI. Hæc est nostri fundi 14 calamitas: L. Deinde Parmeno in Eunucho de eodẽ præbet hoc cõsiliũ Phædriæ, q 15 prudens, sciens, uiuus, uidensq; periBat, ignorãsq; quid de se faceret præ nimio amore. 16 Here, quæ res in se, neq; cõsiliũ, neq; modũ habet ullũ, eam consilio regere non potes. 17 In amore hæc omnia insũt uitia, iniuriæ suspectiones, inimicitiæ induciæ, bellũ, pax rursum: 18 incerta hæc si tu postules ratione certa facere, nihilo plus agas, quã si des operã, ut cũ ratio at insanias. Sed alibi idẽ 19 Parmeno indicat, quomodo adolescẽtulus meretricũ ingenia, et mores posset noscere maturè ut cũ cognorit, perpetuò oderit. Nã dicit, 20 quæ cũ foris sunt, nihil uidetur mundius, 21 nec magis compositum quicquam, nec magis elegans: 22 quæ cum amatore suo cùm cœnant, liguriunt.

C ij ac dum

1. Ab exemplo, quod probat ab effectu.
2. Ad incommodũ
3. Sustentatio ab effectu.
4. Ab admonitio.
5. Conclusio.
6. Polyptoton.
7. A minore ad maius.
8. Conclusio præcipua.
9 Elegans compl.
10 Ab autoritate & ab exemplo.
11 Exclamatio
12 A comparatio.
13 Meta ab igne.
14. Met 4. mods.
15 Causa sponte.
16. Prosopopœia, Propositio ab adiunctis
17 Admonitio, quod insunt
18 Assumptio.
19. Propositio.
20. A dissentane.
21. Anaphora.
22. Ab effectu

1 Haec dum moliuntur, & comuntur, annus est. 2 Harum uidere ingluuiem, sordes, inopiam, quã inhonestæ solæ sint domi, atque auidæ cibi, quo pacto ex iure hesterno 3 panem atrũ uorent. 4 Nosse omnia hæc salus est adolescentulis. 5 Præterea iam tute cuiusdam Bachidis improbæ uerba audies, ut mecum sentias de meretricibus fugiendis, quæ se expernunt, & seipsas confecta pene ætate uituperant. 6 Expedit Antiphila bonas esse uobis: nos, quibuscum est res, non sinunt. Quippe 7 forma impulsi nostra nos amatores colũt. 8 Hæc ubi immutata est, illi suum animum aliò conferũt: 9 nisi prospectũ intereà aliquid nobis est, deserimur. HI. 10 Quid si iræ sint inter amantes? LA. 11 Sic hercle ut dicam tibi. 12 Amãtiũ iræ redintegratio amoris est. HI. 13 Mihi quidem id non fit uerisimile. LA. Non? 14 Habeo pro hac re quid respondeam, quod dixit Phædria de Thaide. 15 Egon illam? 16 quæ illũ? quæ me? quæ non? sine modò, mori me satius est: sentiet qui uir sim. 17 Contrà tamen Parmeno, nullius momenti esse ea uerba ducit, ut iurgia durarent. Nam hæc uerba (ait) una mehercule falsa lacrumula, quam oculos terendo miserè 18 uix ui expresserit, 19 restinguet, et te ultrò accusabis & dabis ei ultrò suppliciũ. HI. 20 Nemo tandem concludit de ipsis? LA. Vix, quòd autores sint magnorum flagitiorũ: nisi uelis in hoc 21 Lachis finem de hac re facere. Quidquid sit, libentius audiam,

1. A subiecto.
2. Ab adiunctis.
3. Ab effectis.
4. Conclusio.
5. Ab exemplo.
6. Prosopopœia, à repugnantibus.
7. Ab adiunctis.
8. A prœuntibus.
9. Conclusio sibi. hyp. ad incommodum.
10. Obiectio.
11. Solutio.
12. Aenigmã á causis prœcantibus.
13. Negat propositionem.
14. Ab exemplo.
15. Patheti. oratio.
16. Eclipsis. Prosopopœia.
17. Exemplum dilucatum ab effect.
18. Auxesis.
19. Metapho. ab igne accenso.
20. Ex ijs sumpta occasione degreditur ad damnandas mulieres, ut ab eis adolescentes abstineant se.
21. Ab autoritate.

diam, quàm dici unquam poßit. LA. 1 Mater narrat, quod suasit sua, adolescens mulier fecit: mirandum ne id est? Censen' 2 te posse ullam mulierem reperire, 3 quæ careat culpa? an quia nõ delinquunt uiri? HI. 4 Quid igitur amãs aget? L. Quid aget? 5 id, quod boni est Parmenonis serui monentis: nisi ut te redimas captũ, quàm queas minimo: si nequeas paululo, at quãti queas. 6 Aliquin, 7 dij boni, quid hoc morbi est? adeon' homines immutari ex amore, ut non cognoscas eundem esse? HI. Scopus ex his quis nobis erit? L. Huiusmodi. 8 Cũ parentũ iniuriæ tales sint fermè, pauló qui est homo tolerabilis, scortari crebró 9 nolũt, nolũt crebró cõuiuari: præbẽt exiguè sumptũ. et ea sunt tamẽ ad uirtutẽ omnia. 10 Verũ ubi animus semel se cupiditate deuinxit mala, necesse est illum filium consilia consequi consimilia. H. 11 Liberi autem ista patienter ferre solent? LA. Imò uerò ex horũ sermone, quàm indignè cuiusuis reprehensiones, ac genitorũ præsertim accipiãt, probè cognosces. HI. Qualis est hæc oratio? LA. Dicã 12. Quàm iniqui sunt patres in omnes adolescentes iudices: 13 qui æquum esse censent, nos iam à pueris illico nasci senes, neque illarũ affines esse rerum, quas fert adolescentia. 14 Ex sua libidine moderantur, quæ nunc est, non quæ olim fuit. 15 Mihi si unquam filius erit, næ ille facilimè utetur patre: 16 nam et cognoscendi, & ignoscendi dabitur peccati locus; non ut meus, qui mihi per aliũ osten

1. Obiectio.
2. Anteoccupatio.
3. Ab adiunctis.
4. Prolepsis.
5. Qua uia sit adolescentibus tenēda: ab autoritate.
6. Argumentum ad incommodũ singulare, & ab effectis.
7. Exclamatio.
8. Voluntas patris a fine.
9. Anadiplosis
10. Ab adiu.
11. Prapa... casionr a di... dum et fiatorum... datione.
12. Oratio expostulatoria.
13. Ad incommodum.
14. A repugnantibus
15. Syllo hyp a dissimili. cuius prima pars confirmatur a subiecto
16. Altera pars a dissimilitudine.

ostendit suam sententiam. 1 Astutus: næ ille haud scit, 2 quã mihi nũc surdo narret fabulã. 3 Magis nunc me amicæ dicta stimulant, 4 da mihi, atq; adfer mihi. 5 Cui quid respõdeã, nihil habeo: nec me quisquã est miserior. H. Est ne alius, qui de patre suo conqueratur? LA. Est: 6 Pãphilus in Andria, sicq; exclamat. 7 Hoccine est humanũ factũ, aut inceptum? hoccine est officiũ patris? Prò Deũ atque hominũ fidẽ, 8 quid est, si hæc contumelia non est? 9 Vxorẽ decrerat dare sese mihi hodie: 10 nonne oportuit præscisse me ante? nõne prius cõmunicatũ oportuit? 11 Quid Chremes, qui denegarat se cõmissurũ mihi gnatã suã uxorem? 12 id mutauit, quoniã me 13 immutatum uidet. 14 Ita ne obstinatè operã dat, ut me à Glycerio miserũ abstrahat? 15 quod si fit, pereo funditus. 16 Adeon' hominẽ esse inuenustũ, aut infelicẽ quenquã ego ut sum? Nullo ne ego Chremetis pacto affinitatẽ effugere potero? quot modis cõtemptus, spretus? facta, trãsacta omnia, hẽ repudiatus repetor. 17 Quãobrem? nisi id est, quod suspicor. 18 Aliquid mõstri alunt. 19 Ea, quoniã nemini obtrudi potest, itur ad me. 20 Quid ego dicã de patre? Ah, tantã ne rem tã negligenter agere? Præteriẽs modò, mihi apud forũ: 21 Vxor tibi ducenda est Pamphile hodie, inquit, para: abi domum. Id mihi uisum est dicere, abi cito suspende te. 22 Obstupui, censen' ullum me uerbum potuisse proloqui?

1. Ironia.
2 Allegoria.
3. A dissentaneis.
4. Ab effectis.
5. Cõclusiones duæ.
6. Exemplũ secũdum de filijs.
7. Oratio cõcitata nimis, qua utebatur Pamphilus per exclamationes.
8 Epicherema.
9 Propositio
10. Anaphora.
11 Apostrophe.
12. Antipophora.
13. A coniugatis.
14 Inuchitur in patrem.
15 Ad incommod.
16 Tota est pathetica oratio, in qua uariatur fermè per uarias person.
17. Antipophora.
18 Metaphoricòs dictũ.
19 Enthymema
20 Apostrophe
21 Prosopopœia.
22. Amplificatio animi perturbati.

loqui? aut ullam causam, ineptã saltem, falsam, iniquam? Obmutui. Quod si ego rescissem id prius, 1. Antipophora.
quid facerem? 1 si quis nunc me roget. Aliquid
facerem, ut hoc ne facerem. MIS. 2 Omnes qui 2. Dictũ cõmune.
amant, grauiter sibi dari uxorem ferunt. LAT.
Ita est. 3 Optant præterea filij patrum absentiam: qualis est Ctesipho, qui à Syro quærit: ain' 3. Dixit de eo, quo
patrem hinc abisse rus? Iamdudum, dixit seruus, filij de parentibus
apud uillam est, & nunc eum maximè operis a- conqueruntur: nũc
liquid facere credo. 4 Vtinã, filius ait, quod cũ salu- alijs exemplis alia
te eius fiat, ita se defatigarit uelim, ut triduo eorũdem inepta cõ
dita describuntur.
hoc perpetuò prorsus à lecto nequeat surgere. 5 4. Optatio
Nã hunc diem miserè nimis cupio, ut cœpi, per- 5. A subiecto
petuũ in lætitia degere. 6 Et illud rus nulla a-
lia de causa tam malè odi, nisi quia prope est: 6. Apostrophe sillo
quòd si abesset longius, prius nox oppreßisset il- gismus hyp. negas.
lic, quàm huc reuerti iterum posset. 7 Nunc 7. Antipophora.
ubi me illic non uidebit, iam huc recurret, sat scio, 8. Antipophora.
rogabit me ubi fuerim, quem ego hodie toto non 9. Inductio ab ad-
uidi die. 8 Quid dicam? 9 nihil in mente iunctis repugnan-
est: nec cliens, nec hospes, nec amicus, nemo est tibus.
nobis: ut dicam hisce opera data est. 10 Si hic 10. Addubitatio
pernocto, causæ quid dicam? 11 Vah, quàm 11. Optatio
uellem etiam noctu amicis operam mos esset da- 12. Apostrophe.
ri. 12 Tu Syre otiosus es: 13 quia illius sen- 13. Ab effectu.
sum pulchrè calles Cũ 14 feruit maximè 15 tã 14. Metaphora.
placidũ, 16 quã ouẽ reddis. 17 Laudari enim me 15. A simili.
audit libẽter facis me apud illũ 18 Herculẽ: 19 16. Hyperbole.
uirtutes narras. Homini illico lacrymæ cadunt, 17. Ab effectu.
18. Metaphora.
19. Ab effectu.

quasi puero gaudio. MI. 1 Hem tibi: Lupus est in fabula. LA. Ac proinde ait: Si quid rogabit, nusquam tu me: audistin'? HIS. Aduentu senis statim ornauit fugam. LA. Sic solent, filij quantum queunt se in pedes dare. MI. Cur ita? LA. 2 Multæ sunt causæ, ob quas parentum filij interuentum fugiūt. Referire non audent: nō licet, nisi præfinito loqui: quod peccatum ab eis ortum est corrigunt. se purgare coràm non possunt, ut sint extra noxam: faciunt, ut post hac suas comprimant manus: euenit etiam quod Aeschino & Pamphilo accidisse legi. HI. Exempláne sunt? LA. Sane sunt: quæ transacta de parentibus & liberis breuiter commonefaciūt. H. Quid obstat, cur nō narres? Dic, si placet, de Aeschino. L. 3 Ecce Discrutior animi, hoccine de improuiso mali mihi obijci tātum, ut neq; quid de me faciam, nec quid agam, certum sit? 4 Membra metu debilia sunt, animus timore obstupuit, pectore consistere nihil consilij quit. HI. Erubuit, salua res est. LA. Idcirco Aeschinus audiuit à patre quæ narrabo. 5 Habitant hic quædam mulieres pauperculæ, ut opinor, has nō nosse te: 6 & certò scio. neq; enim diu cōmigrarunt huc uicinæ. Virgo est cum matre: hæc uirgo orba est patre: quidam meus amicus illi genere est proximus: huic leges cogunt nubere hanc. 7 Venit ut secū euchat: nam habitat 8 Mileti. Commenta mater est, esse ex alio uiro, nescio quo, puerum natū. neq; eum nominat: priorem esse illum, nō oportere huic dari

1. Hi. vult videre & scire quid faceret filius interueniente patre: ideo utitur Adagio per Allegoriam.

2. Quia dictū est, quā liberi soleant parentum faciē fugere: aquum videtur fugæ huius causas audiri.

3 Ab exemplo per exclamationē exordium, & per adubitationem.

4. Ostenditur Aeschinum esse in magno timore & subitò.

Auxesis.

5 Prosopopæia, quæ fit Narratio verisimilis.

6 Anteoccupatio

7. Prolepsis à fine.

8. A subiecto.

dari. Factum ab eis duriter, 1 immisericorditer, 1. Auxesis.
2 atque etiã, si est dicendum magis apertè, illibera 2. Licentia.
liter. Qua ratione est huc? quis despondit? quis dedit? 3 cui, quãdo nupsit? 4 autor his rebus quis 3. Polyptoton elegans.
est? cur duxit alienam? 5 Fortè obijcies: An se- 4. Consultatio.
dere oportuit domi uirginem tam 6 grandem, 5. Prolepsis.
dum cognatus, huc illhinc ueniret, expectantem? 6. Solutio obiectionis à subiecto.
Hæc mi pater te dicere, & id defendere, equũ fuit.
Ridiculè: 7 aduersúmne illum causam dicerẽ, 7. Refellit obiectionem per Epicheroma ab effectis.
cui ueneram aduocatus? 8 Sed quid ista Aeschi
ne nostra? quid nobis cum illis? 9 Abeamus hinc. 8. Apostrophe
MI. Quid tum filius? LA. Pater obsecro, ausculta.
MI. Non exauditus est? LA. Hoc modo. Audiuit 9. Conclusio.
omnia, respondit, & scio: nam te amo, 10 quò
magis, quæ agis, curæ sunt mihi. At filium benè sic. 10. A comparatis.
11 Ita me ueitm promerentẽ ames, dum uiuas mi 11. Optatio. Quid si ly agere debent co ram genio. ubi erraueramus
pater, ut me hoc delictum admisisse in me, id mihi
uehementer dolet: & me tui pudet. Pater inquit:
Credo hercle: 12 nam ingenium tuum noui libe 12. Ab adiunctis.
rale. 13 Sed uereor, ne indiligens nimiùm sis 14 13. Repraesendit Mitio Aeschinum.
In qua ciuitate tandem te arbitrare uiuere? 15 14. A subiecto.
Virginem uitiasti, quam te ius non fuerat tange- 15. Ab effectis.
re. 16 Nunquid circunspexti, aut nunquid tute 16. Paranomasia.
prospexti tibi 17 qui fieret? qua fieret? si teipsum 17. Polyptoton.
mihi puduit dicere, qua resciscerem? 18 hæc dũ 18. A subiecto.
dubitas menses abierunt decẽ. 19 Prodidisti te, 19. Ab effectis.
& illam miseram, & gnatum, quod quidem in te 20. Prolepsis per epicheroma, quod
fuit, 20 Quid credebas, dormienti hæc tibi con est adagium.
fecturos deos? & illam sine tua opera in cubiculũ

ist deductum domum? 1 Noli cæterarum rerũ so-
cordem eodem modo esse. HI. 2 Et quid de Pam-
philo? LA. Iam aderit formidolosus ob patris cõ-
spectũ. De quo genitor illius fremendo loquitur.
3 Age nũc iam ego pol hodie, si uiuo, tibi ostẽdã
4 patrẽ, quid sit pericli fallere. H. Ne saeui tanto-
pere. LA. 5 Surdo canitur. Imò dicebat ei, apud
6 quem sermo erat: 7 pietatem gnati non te mi-
seret mei? tantũ laborem capere ob talem filium?
Age 8 Pamphile: exi Pamphile: ecquid te pudet?
9 Quid ais omniũ? H. Rem potius ipsam dic: ac
mitte malè loqui. LA. Ita eum appellabat. H. Gra-
tius esse puto, ut tristitiã 10 omitteret, & iracũ-
diã cõprimeret. Quid sibi negotij cũ filio istic e-
rat? L. Cupiebat scire pater quid haberet suus ani-
mi filius, et nũ symbolũ dedisset. Porat itaq; prodijt
nec usquã latere potuit. H. Nonne salutauit ipsum
patrem? L. Minimè: sed quis me uolt, ait trepidãs:
nã modò introi. At pater, ut nõscat quid ei esset
in animo, respõdet. Quasi quãdudũ rogem. Verum
dic, cuius Glyceriũ est? Ita 11 prædicant, Pampi-
lus dicit. Ita, prædicant? repetit irritatus pater. H.
An' ne amplius? L. Maximè. Expostulat enim mul-
tò magis cum eo Simo. 12 O ingentẽ confidentiã
13 Nũ cogitat quid dicat? nũ facti piget? 14 Vi-
de, nũ eius color pudoris signũ usquã indicat? HI.
Statim parẽtes ad illud spectãt, ex quo optimã con-
cipiant de liberis spẽ. Sed perge quæ cœpisti. L. 15
Adeon' impotẽti esse animo, ait, ut præter ciuium
morẽ, atq; legẽ, et sui uolũtatẽ patris, 16 tamẽ hãc-

1. Conclusio reprehensionis.
2. Trãsit autor ad alterũ exemplum.
3. Prosopopœia. Sillog. hypot.
4. Sinonem.
5. Paræmia.
6. Chremeron.
7. Epicheremata.
8. Epistrophe.
9. Hyperbole.
10. Suno.
11 Epanalepsis.
12 Exclamatio,
13 Anaphora,
14 Ab admonitis, ad quæ pares sedent spectare
15 Textur prosopopœia
16. A dissensan.

habere studeat cũ summo probro? 1 Me miserũ, 1. Obiectio, à subiec.
dices? Modò ne id demũ sensi Pãphile? 2 Olim isthuc, olim, cũ ita animũ induxti tuũ, quod cuperes 2. Epanalepsis.
aliquo pacto efficiendũ tibi: eo dẽ die isthuc uerbũ uerè in te accidit. 3 Sed quid ego? 4 cur me 3. Eclipsis. 4. Anaphora.
excrutio? cur me macero? cur meã senectutẽ huius solicito amẽtia? 5 an ut pro huius peccatis ego 5. Antipophora.
supplicium sufferam? 6 Imo habeat: ualeat: uiuat cũ illa. H. Licet ne paucis? LA. Age, dic, sino. 6. Antipophora cuius hæc est responsio.
HI. Cur senex nõ placatur? LA. Miro artificio.
Obid grauiter in eũ inuehitur hoc pacto. Quid
7 mi pater? sic me nominas? quasi tu huius indigeas patris? 8 Domus uxor, liberi inuenti sunt tibi muito patre. 9 Quid nunc dices mihi? Ego audiã? quid ego audiã? HI. Deterritus misernus quã ne est locutus? L. Est quia 10 siuit aliquando 7 Polyptoton. 8 Zeuma 9 Frequentes obiectiones. 10 Simo.
se exorari: quandoquidẽ reiecit se Pãphilus in patrẽ, flens quã familiariter, & ueniã petens. Cuius 11 Concessio.
orationis cecipit initiũ. 11 Ego me amare hanc fateor, si id peccare est, fateor id quoq; tibi pater
me dedo, quiduis oneris impone, impera: 12 nam 12. A subiecto.
neq; isthic, neq; alibi tibi usquam erit in me mora. 13. Concessio.
13 Vis me uxorẽ ducere? hãc uis amittere? ut potero ferã. 14 Hoc modò te obsecro, ne credas à me 14. Prolepsis.
allegatũ hunc senem. HI. Dedit ergo ei ueniam? L.
Dedit: quoniam æquum postulabat. HI. Habuit ei pro isthoc gratiam? LAT. Habuit: & ob beneficium in se collatum genitori suo his uerbis (ut filij solent) quodammodo blanditur. 15. Optatio.
15 Dij me pater omnes oderunt, ni magis te,

quàm oculos nunc amo meos. Abi tu potius do-
1. A comparatio. mum, ac deos cāprecare: nam tibi eos certò scio, 1
quò uir melior es, quàm ego, obtemperaturos ma-
gis. Postea ego ibo intro, & quæ opus erunt, pa-
2 Obiectio rabuntur. 2 De illo, ex quo dudum egisti mecum
3 Breuis solutio. iuuene: 3 abijt, nauem ascendit, perijt. HI. Pluráne
de patre uerba facit? LA. Etiam: quò maiores gra
4. Prosopopœia. tias et referre uideatur, & muneris accepti esse
memor: inquiensq; in hunc modum. 4 Quid hoc
5 Addubitatio. est negotij? 5 hoc est patrem esse? 6 aut hoc est fi
6 Epiphonema. lium esse? 7 Si frater, aut sodalis esset, qui magis
7 A comparatio. morem gereret? 8 Hic non amandus? 9 hiccine
8 Conclusio. non gestandus in sinu est? 10 Hem, itaq; adeò ma
9 Metaphora. gnam mihi iniecit sua commoditate curam, ne for
tè imprudens faciam, quod nolit: sciens cauebo. 11
10 Conclusio 11 Nunc tuum est officium, Latine, ut seruulorū
fallacias quàm primum expedias, quid quisq; cum
11 Transitio ad se- hero suo agat, quid cum illo consilij captet, quis
quentia, absoluta frugi est, quis deniq; suo bene functus fuerit offi-
tractatione de libe- cio. 12 Tute ipse his rebus finem perscripti, pro-
ris & genitoribus. pe adest, de malo & optimo famulo differendum
12. A causa spon- est tibi. Nā quis quæso relictus est parētibus locus
te. obiurgādi filios? 13 Ita amabò deinceps facias
13 Obiectio. uelim. 14 Hominem maximi pretij esse te, hodie
14 Ab admonitio. iudicaui animo meo. 15 Et tibi ob eam rē, siquid
15 A fine. usu uenerit, lubens benefaxim. Atque hoc uerū est,
16 A subiecto. 16 ipsa re experiêre propediem. LA. Gratiā ha-
beo. Quin tu hæc audi, & quæso facito tecum co-
17. Summa rerū gites. 17 Hanccine uitam? hoscine mores?
copia beneuolentia
captatur.

hanc

1 Hanc dementiam? uxor sine dote ueniet? intus psaltria est: domus sumptuosa: adolescens 2 luxu perditus: senex delirans: auarus leno: edax parasitus: miles gloriosus: matrona bona: meretrix mala: sycophanta aũt impudens: 3 ipsa si cupiat Salus, seruare prorsus non potest hanc familiam. In animo uerè cogitare, & mihi & tibi dempseris molestiam. 4 Mitto rem, consuetudinem ipsorum: sed, ne assiduè iisdem personis uti per fictionẽ oporteat, id dico. MI. Mane: scio: 5 isthuc ibam. Nẽpe multa in homine signa insunt, ex quibus cõiectura facilè fit, duo cùm idem faciunt sæpe, ut possis dicere, hoc licet impunè facere huic, illi non licet: nõ quòd dissimilis res sit, sed quòd is, qui facit. LA. 6 Pari etiam ratione in seruulorum uulgo, alius est, qui interturbat omnia, mala mens, 7 malus animus, & simul sceleratus, qualis Simonis Dauus: quem ipse credit manibus, pedibusq́, obnixè omnia facturum, magis id adeò sibi ut incommodet, quã ut obsequatur gnato: alius uerò solus omnem familiam alit. 8 Id propterea tam apertè Simo minatur ei. 9 Si sensero hodie quicquam in his te nuptijs fallaciæ conari, quò fiant minus: aut uelle in ea re te ostendere, quã sis callidus, uerberibus cæsum te in pistrinum, Daue, dedã usq; ad necem. 10 Ea lege, atque omine, ut si te inde exemerim, ego pro te molam. 11 Quid? hoc intellextin'? an nõ dum etiã, ne hoc quidẽ? 12 Vbiuis facilius passus sim, quã in hac re me deludi 13 Irrides? nihil me fallis:

1. Hac congeries Asyntheto attollitur.
2. Epitheta.
3. Epiphonema.
4. Prætericio.
5. Explicat Hispanus se præteritionem intelligere ab exemplo.
6. Diuisio rerum, de quibus est agendum, occasione ex superioribus sumpta.
7. Descriptio mali serui ab adiunctis, & effectu.
8. Prima pars diuisionis versatur circa malos seruos.
9. Prosopopœia. syllog. hypo. ad incõmodum.
10. Alius syllogi. hypo. ad incõm.
11. Addubitatio.
12. A dissentaneis.
13. Antipophora.

fallit: sed dico tibi, ne temerè facias: neq; tu haud dicas, tibi non prædictum: caue. HI. Nihil circuitione usus est. 1 Bona uerba quæso. Nam antea nescio quas ambages narrabat. siquis magistrũ cœpit ad eam rem improbũ, ipsum animũ ægrotum plerunq; ad deteriorẽ partẽ applicat. 2 Dauus enim erat, non Oedipus. Antequã igitur intendat in senẽ fallaciã, quid machinatur? LA. Seipsũ cõsulit priuatim in hunc modũ. 3 Enimuerò Daue, nihil loci est segnitiæ: neq; socordiæ quantũ intellexi modò senis 4 sententiã de nuptijs: 5 quæ si nõ astu prouidentur, me, aut herũ pessundabunt. Nec quid agã, certũ est: 6 Pãphilũ ne adiutem, an auscultẽ seni. 7 Si illũ relinquo, eius uitæ timeo: sin opitulor, huius minas: cui uerba dare difficile est. 8 Primũ iam de amore hoc cõperit. HI. Quãdo? L. Vbi eũ uocauit: cui dixit: meũ gnatũ rumor est amare? H. Quid ille? L. 9 Id populus curat scilicet. 10 Deinde (ait Dauus) me infensus seruat: ne quã faciã in nuptijs fallaciã. Si senserit, perij. H.: Quas igitur partes sibi agere proponit? L. Adolescentis: lætumq; nuntiũ adfert Pamphilo, 11 ut metũ, in quo erat, adimat, atq; expleat animũ gaudio. 12 Audiente autẽ hoc ipsum Charino, inquit. Lætus est, nescio quid. Sed nihil est · nondum hæc rescivit mala. H. Non uocabatur à Pamphilo, ubi dixit Charinus, audin' tu illum? cessas alloqui? LA. Optimè, & clara uoce: Daue ades, resiste. 13 Obsecro te quàm primùm hoc me libera miserũ

1. Elegans dicendi formula.
2. Adagium Enigmate plenum.
3. Prosopopæia & propositio.
4. Ab autoritate.
5. Syllo. hyp. disiunctiuus ad incõmodũ
6. Propositio disiuncta, ex qua fit dilemma.
7. Syllo disiũctiuus, qui uocatur dilemma.
8. Confirmat senis partem.
9. Insignis ironia.
10. Ab effectu.
11. A fine
12. Dilatatur propositio superior dũ agitatur utraque contradictio.
13. Quæstio in genere persuadendi.

ferum metu. MI. Posteà Dauus quid? LA. Hem 1 libero. 2 Vxorem tibi iam non dat Chremes: scio. 3 Tuus pater modò me prehendit: ait, tibi uxorem dare se hodie. Continuò ad te properans percurro ad forum, ut dicam tibi hæc. Vbi te non inuenio, ibi ascendo in quendam excelsum locum: circunspicio: nusquam. Forte ibi uideo Byrrhiam. Rogo: negat uidisse: mihi molestum. 4 Redeunti interea ex ipsa re mihi incidit suspicio. Hem, paululum obsonij, ipsus tristis, de improuiso 5 nuptiæ non cohærent. 6 Egomet continuò ad Chremem, cùm illò aduenio, solitudo ante ostium: iam id gaudeo. Maneo, intereà introire neminem uideo: exire neminem: matronam nullam, in ædibus nihil ornati, nihil tumulti, accessi intrò, aspexi. 7 Magnum signum. Certa res etiam est, nam puerũ inde abiens conueni Chremis, olera, & pisciculos minutos ferre obolo in cœnam seni. HISP. Hinc Dauus quid colligit? LAT. Vt persuadeat Pamphilo, dicat patri, se uelle uxorem ducere. Tractat enim causam accuratè, hac ratione. 8 Si tu negaris ducere, ibi culpam in te transferet, tum illæ turbæ fient. Pater est Pamphile, difficile est, tum hæc sola est mulier: inuenerit aliquam causam, quamobrem eijciat oppido. 9 Cedò, quid iurgabit tecum? hic reddes omnia, quæ nunc sunt certa ei consilia, incerta

1. Consequens.
2. Antecedens metymensis.
3. Antecedens ostēdit ab autoritate: quam cõfirmat & amplificat contradicenti antecedentia cõtradicentẽq; amplificat Dauus historia quadã ab effectis.
4. Nũc monstratur cõtradicentem antecedentis esse falsam ab adiũctis & à subiecto.
5 Conclusio
6 Rursus idem monstratur à subiecto & adiunctis
7 Conclusio uerisimilis, quã nititur Dauus ostendere esse necessariã ab adiũctis.
8. Cum igitur Dauus probarit ex sua sententia Simonem nolle, ut Pamphilus ducat uxorem sed simulare laborat nunc persuadere eidem Pãphilo, ne contradicat patri suo, ad incommodum syllog. hypo & à relatis & adiunctis 9 Refutat obiectiones, à contradicentibus.

incerta ut fient, sine omni periculo. 1 Patri igitur dic uelle, ut cũ uelit tibi iure irasci non queat. 2 Nam quod tu speras, propulsabo facilè. 3 Vxorem his moribus dabit nemo: inueniet inopem potius, quàm te corrumpi sinat. 4 Sed si te æquo animo ferre accipiet, neglig ẽtem feceris: aliã otiosus quæret interea, aliquid acciderit boni. 5 Haud dubium id quidem est. 6 Sed pater adest: caue te esse tristem sentiat. 7 Hic nunc non dubitat, quin te ducturum neges. Venit meditatus alicunde ex solo loco, orationẽ sperat inuenisse se, qua differat te: 8 proin' tu fac, apud te ut sies. 9 Crede mihi hoc, inquam Pamphile, nunquam hodie tecũ commutaturum patrem unum esse uerbum, si te dices ducere. 10 Ne obijciat: uide quò me inducas. Nam curabitur, modò ut possim. 11. Simulat ne cõsilium callidũ hero suo? LA. 11 Hoc fit, Simone interrogante sequenti oratione Nũ illi molestæ quidpiã hæ sunt 12 nuptiæ, propter huiusce hospitæ consuetudinẽ? 13 Nihil hercle, dicit: aut si adeò, bidui, aut tridui est hæc solicitudo: nostin'? deinde desinet. 14 Dum licitum est ei, dumq; ætas tulit, amauit. 15 Tum id clàm cauit, ne unquam ea res sibi esset infamiæ, ut uirum fortem decet: 16 nunc uxore opus est, animum ad uxorem appulit. 17 Si subtristis uisus est aliquantulum, 18 nihil propter hanc rem: sed est quod tibi succenseat. Vix inquit, drachmis obsonatus est decem. 19 Nũ filio uidetur uxorem dare? Quam quidem simulationẽ

1. Conclusio ad incommodum.
2. Prolepsis.
3. Ab adiunctis.
4. Contradicens cõclusio superiori, ab effectis.
5. Certam uult esse conclusionem.
6. Hæc uerba ab adiunctis certiorem reddunt probationem.
7 Ab autoritate, quam confirmat ab adiunctis.
8 Conclusio.
9 A testimonio.
10. Prolepsis biterata.
11. Prosopopœia.
12 Metonymia. 4. modi.
13 Excusatur Pamphilus
14. A subiecto.
15 Ab adiunctis.
16 Conclusio simulata
17. Expulsio.
18 Prolepsis, quæ soluitur per sustentationem ab adiũ.
19. Epicherema.

lationem ſubolet pater, quia de uia ſenſit adoleſcē
tē graui iā părere, quo Chremetē abſterreant. Sic
miratur Simo. 1 Hui tam citò? ridiculū caput: 1. Proſopopeia quā
poſtquā ante oſtiū audiuit me ſtare, approperat. 2 negatur ſimulatio
Non ſat commodè diuiſa ſunt tēporibus tibi, Da à ſubiectis.
ue, hæc. 3 Hiccine me ſi imparatū in ueris nuptijs 2 Apoſtrophe.
adortus eſſet, quos mihi ludos redderet? Quapro 3. Enthymema.
pter Simo Dauum conuenit. 4 Vel hoc quis non 4. Enthymema.
credat, qui norit te, abs te eſſe ortum? 5 O Daue, 5. Exclamationes,
ita ne contemnor abs te? aut ita ne tandem ido- quibus inuehitur
neus tibi uideor, quem tam apertè fallere incipias Simo in Dauum
dolis? Saltē occuratè, ut metui uidear. 6 Certè ſi 6. Oratio imperfe.
reſciuerim? Edixin' tibi? interminatus ſum, ne fa-
ceres? nū ueritus? quid retulit? 7 Credo ne tibi 7 Concluſio falſa
hoc, hanc peperiſſe è Pamphilo? Quid taces? H. ſimulationis nega-
Quid potuit reſpondere ueteratur ille? L. 8 Te tur.
neo quid erret, quid ego agā, habeo. Tū cum Simo 8 Ait Dauus ſecū
ne. 9 Quid credas? Quaſi non tibi renūctata ſint 9 Excuſat ſe Da-
hæc ſic fore Renunciatū eſt. Qui iſthæc tibi inci- uus refellens Simo-
di ſuſpectio? 10 Quaſi tu dicas, factum id con- nis argumenta ſyl-
ſilio meo. 11 Non ſatis me noſti, qualis ſim Simo. logiſmo hypot.
12 Sed ſi quid narrare occepi, continuò tibi dari 10 Aperta Simo-
uerba cenſes 13 Itaq; hercle nihil iam mutire nis concluſio
audeo H. An'ne texit hinc bonā huius fabulæ par 11. Ab adiunctis.
tem? L. De fallacia dicis? facit equidem ſeruus 12 Aſſumptio
callidè ſimilibus Intellextin'? 14 Sed nihilo ſecius 13 Complexio.
mox deferent puerum huc ante oſtium. Id ego iam 14. Quò ſiat Da-
tibi renuncio here futurum, ut ſis ſciens: ne tu hoc ui verſimilior ex-
poſterius dicas Daui factum conſilio, aut dolis. cuſatio, rurſus fa-
bulam narrat.

D Pror-

1. *Repetitio conclusionis, quam Simo quærebat.*
2. *Ironia.*
3. *Sententia notatu digna.*
4. *Adagium per allegoriam.*
5. *Mali principij malus finis.*
6. *Propositio.*
7. *Ad incommodũ.*
8. *Ab effectis.*
9. *Exclamatio.*
10. *Syllogis. hypot.*
11. *Optatio.*
12. *Syllogis. hypot.*
13. *Ad incõmodũ.*
14. *A subiecto.*
15. *Solutio à subiecto, quod poterat Pamphilus Dauo dicere.*
16. *A subiecto.*

1 Prorsus à me opinionẽ hanc ego esse amotã uolo, Irridetq; post modum senem: ipse tamen eluditur. Dicebat enim senex. Ea gratia simulaui, uos ut pertentarem. H. Dauus? L. Respondet: 2 uide, nunquã quiui ego intelligere. Vah, consiliũ callidũ! H. 3 Fallacia alia aliam trudit. L. Non falsò: nam 4 hic Dauus suo sibi gladio iugulauit se. Quare ad se reuersus loquitur. 5 Nullus sum. 6. Quid causæ est, quin hinc in pistrinũ recta proficiscar uia? 7 Nihil est preci loci relictũ, 8 iam perturbaui omnia: herũ fefelli in nuptias conieci herilem filiũ: feci, hodie ut fierent insperante hoc, atque inuito Pãphilo 9 Hem astutias: 10 quòd si quiessem nihil euenisset mali Sed eccũ ipsum, occidi. 11 Vtinam mihi esset aliquid hic, quo me præcipitem darem Tantas tamq; graues turbas hic Dauus cierat, ut dicat se meritum esse crucẽ Sed & Pãphilũ rogat, cum sinat paululum, ut ad se redeat Et pollicetur posthac incolumem se fore, 12 nũc si deuitet hoc malũ: 13 etsi aliàs unquã comiserit, uapulet bene, & occidatur: 14 huic etiã malo (ait) aliquã producturã morã, & eũ expediturũ: quia ex tranquillissima re illum coniecerat in nuptias. Obijcitq; hoc pacto Dauus. 15 Nec certè penitere te debet, si spatiũ non habes, ut de me sumas suppliciũ, ut uis: 16 nãq; hoc tẽpore præcauere tibi oportet. Nõ soliũ sibi & Pãphilo Dauus hic fuit molestus, atq; pestilẽs, sed cuidã etiã Charino. Qui meritò de Pãphilo uidetur

conqueri

conqueri exclamansq; & dicēs. 1 Hoccine credibile est, aut memorabile, tanta uecordia ut cuiquā sit innata, 2 ut malis gaudeant, atq; ex incōmodis alterius ut sua cōparent cōmoda? Ah idne uerū est? Imo id 3 genus hominū est pessimū. 4 In denegādo modò quies pudor est paululū: 5 post ubi tēpus promissa iam perfici, tū necessariò se aperiunt, & timēt: 6 & tamen res cogit denegare. Ibi impudentissima eorū oratio est: 7 quis tu es? 8 quis mihi es? 9 cur meā tibi? Attamē, ubi fides est, si roges, 10 nihil pudet. 11 Hic ubi opus est, non uerētur: illic, ubi nihil opus est, ibi uerentur. Perturbatus demū totus cogitat quid de se faciat. 12 Sed quid agā? adeamne ad eū, 13 & cū eo iniuriā hanc expostulē? 14 Ingerā mala multa. 15 Atq; aliquis dicat: nihil promoueris. 16 Multū: molestus certè ei fuero, atq; animo morē gessero. Facit porrò Daui 17 audacia, ut cum Pāphilo Charinus molestè loquatur. 18 Tandē inuenta est causa: soluisti fidē. 19 Me & te imprudēs, nisi quid Deus respiciat, perdidisti. 20 Etiam nūc me subducere istis dictis postulas? 21 Scio, cū patre dudū altercasti. Et is nūc propterea tibi succenset, nec te quiuit hodie cogere, illam ut duceres. Scio coactus tua uolūtate. 22 Inques: cur me enecas? Nā hoc audi nunquā 23 Dauus destitit instare, ut dicerē esse ducturū patri: suadere, orare, usq; adeò donec perpulit. 24 Qui postquam hos in ærumnas maximas coniecit, inquit,

1. Oratio tota ferè per exclamationes.
2. Propositio per epicheremata, qua damnat ab adiunctis.
3 Sinec 3. modi.
4 Ab adiunctis.
5 Ab effectis.
6 A dissimantia.
7 Prosopopœia.
8 Anaphora.
9 Eclipsis.
10 Ab adiunctis.
11 A subiecto clara sententia.
12 Addubitatio.
13 A fine
14 Ab effectis.
15 Antipophora
16 Contradicens a fine.
17 Audacia damnatur.
18 Prosopopœia.
19 Syll. hy. adiuncta
20 Epicherema.
21 Excusatio per ironiam.
22 Prolepsis.
23 A causis effect.
24 Verba sunt Latine

1. Allegoria locus hic plenus.

1 Nisi putas tu Pamphile, quia primò processit parū, non posse iam ad salutem conuerti hoc malum. 2 Laboratq; deinde Pamphilum restituere in eum locū, in quo cū acceperat. 3 Verebaturq; dies ille sibi esset satis ad agendū: ne uacuū se esse tunc ad narrandū crederet. 4 Proinde eis iußit eos hinc amoliri: 5 nā impedimēto erant. Ocyus igitur 6 fabulā ab eo inuentā Dauus tractat, & alij imperat puerū quendā ante ianuā apponi: 7 quia si fortè opus sit apud herū iusiurandum ei, non apposuisse, ut liquidò posset. MI. 8 Noua nūc religio illū incessit. Cedò quid tū? LA. Simulat se aliunde uenire: & de puero 9 somniū Meditatur hoc deinde dicere. Quid turbæ est apud forū? quid illhic hominū litigant? tum annona cara est. 10 Hem, quæ hæc est fabula? Eho Mysis, puer hic unde est? quis hue attulit? Et quia iam detegi res incipiebat: ancillæ minatur. Verbum si mihi unū, præter quàm quod te rogo, faxis, caue. 11 Mitte enim id, quod scio: dic quod rogo. Veni in tēpore. Tibi ego dico, an non? Cedò 12 cuium puerum apposuisti? 13 Non fit sine periculo facinus magnū, & memorabile. 14 Hem scelera. Ancillā itē deterret, quò hoc magis fiat uerisimile. 15 Hanc iam oportet in cruciatū hinc abripi. 16 Hic illa est (de Chremete) non te credas Dauū ludere. 17 Noui rē omnē. H. Vera prædicat. L. Cæterū grauiter luet pœnas, cū primùm de quodā sene narrationē sic occipit. 18 Nescio quis senex modò uenit:

2. Propositio.
3. A subiecto.
4. Ab adiunctis.
5 A causis efficientibus.
6. Metaphora.
7 A fine.
8. Ironia.
9 Paræmia.
10 Apostrophe.
11. Dictum præclarum.
12. Propositio hæc tribus modis uariata fuit
13 Illustris sonenti
14. Exclamatio.
15 Conclusio.
16 A dissimili
17 Obiectio.
18 Oratio laudibus plena, ab adiūctis.

nit, Ellum, confidens, catus: cùm faciem uideas, uide
tur quantiuis pretij: tristis seueritas inest in uultu, 1. Anacoenosia serò
atque in uerbis fides. 1 Rapitur ergo Dauus ob hæc capitur.
facta sui heri iussu: qui Dromoni præcipit, cum in
sublimē rapi quantū possit, curarique ad seruandū,
compedibus uinctū, 2 quadrupedemque constringi. 2. Metaphora à be
H. Tacuitne Dauus? L. Minimè: sed supplex af- stijs.
firmabat: 3 si quidquā inuenies, occidito. H. Ve- 3. Syllogismus hypo
runtamen senex Simo nihil audiebat. L. Tantundē: te. ad incommodū.
sed ira affectus loquebatur: ego iam te commotum
reddam. H. 4 Nodū in scirpo quærebat. L. Quod 4. Prouerbium an
sua nihil referebat, percontari desineret. H. Op- tiquum per Meta-
timè. L. 5 Huiusmodi infortunia, scias, Parmeno- phoram.
ni seruo contigisse, quòd malè Chæreā monuisset. 5 Pergit autor di-
H. Quis Chærea? L. 6 Qui uirginē quandā è cere de seruis pessi-
conspectu suo amissam forma bona cupiebat inue- mis
nire. Nō certe similis erat uirginū, quas matres 6 Descriptio uir-
studēt demissis humeris esse, uincto pectore, ut gra ginis pulchræ ab
ciles fient. Siqua est habitior paulò, pugilem esse adiunctis, à dissen
aiunt: deducunt cibū: tamen si bona est natura, red tanea, & à compa
dunt curatura iunceas: erat tamen annos sexde- ratis amplificata.
cim, 7 flos itaque ipse. Parmeno autem primū ei 7 Metaphora.
significat, se suspicari eam esse uirginem, quæ dono
ad Thaidem deducta erat. 8 Proponitque adoles- 8 Propositio.
centi seipsum fieri posse fortunatū. H. Qua re? L.
Persuadens ipsi, 9 ut summa forma semper cō- 9 A fine.
seruā domi uideat, 10 colloquatur, adsit unà in
unis ædibus, cibū nonnunquam capiat cum ea, an 10. Auxesis.
gat, et interdum propter dormiat. H. Quo pacto?

L. 1 Pro illo eunucho eum duxit, quē me ũ, ne fuerat suus frater, senem mulierē, ueterē, uiet hæ ternosum, colore mustellino: ita ut caperet Chærea illius uestem: & 2 diceret Parmeno Chæreā esse illū: quandoquidē illarū neq; quisquā Chæream nouerat, neq; sciret, quis esset Chærea. 3 Præterea forma ætasq; ipsa erat, facilè ut pro eunucho probaretur. H. Hoc usus consilio tantā turbā excitauit Parmeno? L. Ex Pythiæ oratione satis cognosces præsenti. 4 Vbi ego illū scelerosum miseras atq; impiū inueniā? aut ubi quæram? Hoccine tam audax facinus facere esse ausum? Quin etiā insuper 5 scelus postquā 6 ludificatus est uirginē, uestem omnē miseræ discidit: tū ipsam capillo conscidit. 7 Qui nunc si detur mihi, ut ego unguibus facilè illi in oculos inuehem uenefico? H Videns Phædriā Pythias quid dixit? LA. Abi hinc quò dignus es cū donis tuis 8 tā lepidis. 9 Eunuchū quem dedisti uobis, quas turbas dedit? 10 uirginē, quam heræ dederat dono miles, uitiauit. 11 Vtinā sic sint qui mihi malè uolunt. 12 Hoc, quod fecit, res ipsa indicat. 13 Virgo ipsa lacrymat: 14 neq; cùm rogites quid sit, audet dicere. 15 Ille autē bonus uir nusquā apparet. HI. Inde suntne aliæ rixæ? L. 16 Maximæ inter Thaidem & Pythiā cui ipsa Thais interminata fuerat domo abiens: nec uerum ab ea potuit exculpere. HI. Cupio Thaidis eadem ipsius uerba 17 sentire. LA. Placet. Pergin' scelesta mecum perplexè lo-

qui

1 Descriptio Eunuchi à subiecto & adiuncto.
2 Ab autoritate, quam confirmat à repugnantibus
3 Ab adiuncto & subiecto.
4 Exclamationes frequentes, quibus ancilla in seruum inuehitur.
5. Metonymia qualitatis modi.
6 Ab effectu.
7. Vehemens optatio.
8 Ironia.
9 Epicherema.
10. Ab effectu.
11 Prolepsis per optationem.
12 Solutio prolepsis ab adiunctis
13 Ab effectu.
14 Ad incommoda.
15 Ironia, & apostrophe.
16 Alia incommoda, quæ ex malo seruo Parmenone secuta sunt.
17 Chatacresis.

quì? 1 Scio, nescio, abijt, audiui, ego non adfui. 1. Mina Thais
2 Non tu isthuc mihi dictura aperte es, quicquid 2. Propositio.
est? Scelesta, 3 Ouem lupo cōmisisti? 4 Dispu 3 Prouerbium per allegoriam.
det sic mihi data esse uerba. H. 5 Anne aliæ? LA. 4. optatio.
Etiā aliæ? 6 Conuitia maiora inter Thaidē & 5. Transitio.
Chereā oriuntur. Nā hic Cherea per tempus illi
obuiam uenit. Quare ancilla dixit. Hera mea tace,
7 tace obsecro, saluæ sumus, habemus hominem 6. Aliquid mali propter uicinū malum.
ipsum: hē ad finistrā, uidesne? Comprehendi iube,
quantum potest. Quid illi faciam rogas? Vide a-
mabo sinon, cum aspicias, 8 os impudens uide- 7. Anadiplosis.
tur. Tum Thais. 9 Bone uir Dore, salue. 10 Dic 8. Sinecd. 1. modi.
mihi aufugistin'? satin' id tibi placet? credin' te 9 Ironia.
impunē abiturū? Pythias. Vix me contineo, quin 10 Dialogismus.
inuolem in 11 capillū: 12 monstruū, etiā ultrò 11 Sinecdocha
derisum aduenit, 13 præsertim cū se seruū fatea- 12 Metaphora.
tur tuū. Thais. Missa hæc faciamus. 14 Non te di 13 A relatis
gnū Cherea fecisti: 15 nā si ego digna hac con
tumelia sum maximè, at tu indignus, qui tamē face 14. Propositio nonegans
res. 16 Neq, ædepol quid nunc consilij capiam 15 A dissimile
scio de isthac uirgine: 17 ita cōturbasti mihi ra 16 Addubitatio.
tiones omnes, ut eam nō possim suis tradere, ita ut 17 A simile.
æquū fuerat, atq; studui, 18 ut 19 solidū para 18 A fine
rē hoc mihi beneficiū. Cherea. 20 Vnā hanc no 19. Metaphora.
xā mitte: si aliam unquā admisero ullam, occidi- 20 Syllogis. hypot.
to. 21 At nunc dehinc spero æternā inter nos
gratiam fore. 22 Sæpe ex eiusmodi re quapiā, 21 Ab adiunctis.
& ex malo principio magna 23 familiaritas cō 22 Popularis sententia.
flata est. Equidē in eam partem accipio, & uolo. 23 A fine.

HI. Audiui omnia. L. Perdiderat itaq; hunc Parmeno, quem adduxerat pro Eunucho. Ideò futura exempla in eum erant indigna. Cuius herus cùm quæreret ab eo, an in astu uenisset, eiusq; filium sciret, quid esset meretrix, negauit occurrēs. Here, ne me spectes: me impulsore hæc nō fecit: ne dicas, omitte de te dicere. HI. 1 Estne tibi quod dicas de alio seruo? L. Est: 2 qui occasione arrepta ab hero eum fallere nititur. Quia laudabat dominus hic, qui heros fallebant: quippe sæpe id remediū magnarum ægritudinū est. Idcirco dicit Syrus. 3 Hâc, illâc circuncursa, tamen inueniendū est argē tuum H. 4 Optata loquere. L. 5 Sed nostrum est intelligere, utcunq;, atq; ubicunq; opus sit, obsequi. Vide, Hispane, quod inceptet facinus famulus ille, ut argētum eudat. 6 Fuit quædā anus Corinthia: huic drachmarum hac argenti mille dederat mutuū. Ea mortua est: reliquit filiā adolescentulam: ea relicta huic arrhaboni est pro illo argento: orat Clinia sibi uti nunc det illam: illi tamen post datu- rum mille num̄um poscit. Ad Menedemum ibo: dicam hanc esse captam 7 è Caria, ditem, nobilē 8 si redimat, magnū inesse in ea lucrum. Alio autem in loco se extorquet. qui pecuniā efferat: 9 ambiguusq; sic loquitur. 10 Nisi me animus fallit, haud multū à me infortunium abierit, 11 ita enim in angustum opidó meæ copiæ nunc cogūtur, nisi aliquid uideo, ne esse amicam hanc gnati resciscat senex 12 Nam quod sperem de argento, aut

posse

1 Parasceuale.
2. Exemplum tertium de improbis seruis, ab effectis.
3. A dissentaneis est hæc propositio.
4. Modus loquē di.
5 Familiaris sententia.
6 Narratio.
7. A subiecto & adiuncto.
8 Sillog. hypot. ab adiunctis.
9 Metaphora.
10 Prosopopœia.
11 A dissentaneis.
12 Anteoccupatio

posse postulem me fallere, nihil est: 1 triumpho, 1. Metaphora.
si licet me latere, tecto abcedere. Crucior 2 bolũ 2. Allegoria.
tantũ mihi ereptũ tam subitò è faucibus. 3 Quid
agam? aut quid comminiscar? 4 Ratio de inte- 3. Consultatio.
gro ineunda est mihi. Quid si hoc incipiam nũc? 4. Syrus hic est tã
nihil est? Quid si sic? tantundem egero. 5 At sic quam Proteus in
opinor: non potest. Imo optimè: euge optimam ha varias formas raptus.
beo. Retraham hercle, opinor, ad me illud idem fu 5. Addubitatio.
gitiuum argentũ. Isthuc mihi ex sententia obtigisse
letor. Verũ 6 uidendum est amici quoque res in 6. Apostropha.
tuto, ut collocetur. Ille fortasse quid me fiat, parui 7 Solutio à fubito.
pendit, dum sibi consulat. 7 Vnus est dies, dũ ar-
gentũ eripio, pax, nihil amplius. Quid tũ quæso, si 8. Dictum vulgi.
hoc herus resciuerit? 8 Quid si redeo ad illos, qui 9 Prolepsis, quam
aiunt: quid si nunc cœlum ruat? 9 Metuo? quasi soluit a causa absoluta.
non ea potestas sit mea, quo uelim in tẽpore, ut me
exoluam, rem faciã palàm. 10 Postea tamen ob 10 Quisque dignũ suis factis recipit.
effectũ consiliũ, sibi displicet: sic cupit emori: quia 11. Consultatio.
scelestus maximas turbas consciuit insciens. 11
Dic Hispane, quæ hæc est prauitas, quæue amẽtia, 12. Alius peccat sæpe, & alius plectitur & cum peccatũ suis dependit.
12 quod peccauit, id obesse Clitiphoni? Hi. Malè
igitur Chremes dixit: 13 ne te admisce: nemo ac
cusat, Syre, te: nec tu 14 aram tibi, nec precato- 13 A cõtradicen.
rem pararis. L. 15 Etiam de filio locutus est his 14 Metaphora.
uerbis. 16 Vbi illũ uidi esse animo omisso, & sua- 15 Solutio dubij & sit digressio.
uia in præsentia quæ essent, prima habere, neque cõ 16 Anaphora. consilium prudẽs Chremetis de gubernando filio suo.
sulere in longitudinem: cœpi rationem, ut neque
egeret, neque ut hæc posset perdere. Vbi, cui decuit
primò, illi non licuit per illũ mihi dare, abi ad pro

ximos illi, qui erant: eis commisi, ac credidi. Ibi illius stultitiæ semper erit præsidium, uictus, & uestitus, quò in 1 tectum te receptes. H. Suntne tibi alia dicenda? L. Non certè: nisi uelis insuper addã de alio Syro? H. 2 Cuius quæso animi iste Syrus est? L. Eo, ut eludens nitatur Sannioni consulere. Incipit enim 3 quid est Sannio, nescio quid cõcertasse cũ hero. 4 Nunquã uidi iniquius certationem cõparatã, quã hæc hodie inter uos fuit. 5 Tu uapulando, ille uerberãdo usq; ambo defessi estis. 6 Tua culpa. 7 Regnũ ne Aeschine (dicebat) hic tu possides? Ego tibi pro illo respõdeo. 8 Si possiderẽ, ornatus essem tuis uirtutibus Etsi mei quicquã attigisses, ferres infortuniũ Quid tibi rei cũ illo erat? 9 Ea de causa id cõuitiũ tibi fecit: minabaturq; tibi si molestus pergis esse, iam intrò arripère, atq; ibi usque ad necẽ opertere loris. Plus etiã quingentos colaphos tibi infingam, & labrũ discindã. 10 Satis enim debachatus eras in eũ 11 Fatebaris nãq; te lenonẽ, 12 perniciẽ cõmunẽ adolescentũ, periurũ, & 13 pestẽ. Vbi dixisti te dare tanti puellã, 14 testes illico fecit: 15 & tantidem emptã petebat sibi tradier. Suum ius postulabat. Adolescenti morẽ gestũ oportuit. Quid poteras, qui hodie usq; 16 os præbuisses? 17 Si nunc de iure tuo paululũ concessisses, ne nõ tibi isthuc fœnerares. Eò dixit Syrus: nunquam rem facies: abi uescis 18 inescare homines. Age noui tuũ animũ, 19 quasi iã usquã sint tibi uiginti minæ, dũ huic obsequare. 20 Animus tibi pẽdet.

1 Sinecdoche primi modi.
2 Quartum exemplum, quo seruorũ fallacia uituperatur.
3 Prosopopeia.
4 Propositio.
5 Assumotio.
6 Dialogismus.
7 Optima dicendi ratio.
8 Syllogismi duo conexi.
9 Conclusio ex consequentibus
10 Ab adiunctis.
11 Ab effectis.
12 Met 4 modo
13 Metonymia
14 Assumpta argumenta
15 A pari
16 Sinecdoche.
17 Syllo hy. ad incommodum.
18 Metaphora.
19 Irrisio.
20 Formula loquẽdi ab adiunctis.

Praeterea aũt te aiũt proficisci Cyprũ: 1 coemisseq; hinc quae illhuc ueheres multa: nauẽ conductã: 2 & nisi eò ad mercatũ uenias, dãnũ maximũ est. 3 Tamẽ hoc ages: et nihil erit, 4 refrixerit res: 5 nunc demũ uenis? cur passus? ubi eras? ut satius sit perdere, quã aut hic nũc manere tãdiu, aut tũ persequi. 6 Dic Leno: iã ne enumerasti id, quod ad te rediturũ putes? Labascis. 7 Vnũ hoc habeo uide si satis placet potius, quã in periculũ uenias. Sãnio, seruesne, an perdas totũ, diuiduũ fac minas decem 8 corradet alicũde. 9 Nec dicas, hei mihi, etiã de sorte nũc uenio in dubiũ miser. Pudet nihil, omnes dentes labefecit mihi: praeterea 10 colaphis est tuber totũ caput. Etiã insuper defraudet. H. Falsus est hic animi: nec nimiã serui audaciã, summasq; calliditates laudo. L. 11 Fortes fortuna adiuuat. H. Sed non hos. L. Fateor. H. 12 Recẽse nunc, quid de bonis famulis in memoria habes, queq; 13 ille scripserit. L. Manc sine me peruenire quò uolo: nõdũ audisti, quod grauius fecerit Syrus ipse. H. 14 Expone igitur quid superest fallaciae. L. Offendit scilicet herũ Demeã, qui nusquã gentiũ fratrẽ inueniebat, dũq; illũ quaereret, rure uidit abeuntẽ mercenariũ quendã: ac secũ putat aegré ferẽs. 15 Quid hoc (malũ) infelicitatis? nequeo satis discernere, nisi me credo huic esse rei natũ, ferũdis miserijs: 16 primus sentio mala nostra: primus rescisco omnia: primus porrò abnũtio: aegré solus si qd fit, fero. De quo uiso grauiter 17 expostulat. Nõ hercle hic quidẽ durare quisquã, si sic fit potest

1. Ab effectu.
2. A dissentaneo.
3. Altera pars persuasionis.
4. Metaphora.
5. Dialogismus.
6. Apostrophe.
7. Iterum Syrus proponit quasi nõ pro Aeschino syllogismo disiuncto.
8 Metaphora
9 Pellit Syrus obiectiones
10 Periphrasis.
11 Sententia communis.
12 Transitio ab log[...] oratione desideratur.
13 Terentius ille, habet quiddam ma[...] signe.
14 Transitio ad ea, quae supersunt.
15. Prosopopoeia, qua introducitur Demea loquens, ut iure post recitarentur uerba Syri.
16 Anaphora.
17 Syrus.

ximos illi, qui erant eis commisi, ac credidi. Ibi illius stultitiæ semper erit præsidium, uictus, & uestitus, quò in 1 tectum te receptes. H. Suntne tibi alia dicenda? L. Non certè: nisi uelis insuper addi de alio Syro? H. 2 Cuius quæso animi iste Syrus est? L. Eo, ut eludens nitatur Sannioni consulere. Incipit enim 3 quid est Sannio, nescio quid cōcertasse cū hero. 4 Nunquā uidi iniquius certationem cōparatā, quā hæc hodie inter uos fuit. 5 Tu uapulando, ille uerberādo usq; ambo defessi estis. 6 Tua culpa. 7 Regnū ne Aeschine (dicebas) hic tu possides? Ego tibi pro illo respōdeo. 8 Si possiderē, ornatus essem tuis uirtutibus. Etsi mei quicquā attigisses, ferres infortuniū. Quid tibi rei cū illo erat? 9 Ea de causa id cōuitiū tibi fecit: minabaturq; tibi si molestus pergis esse, iam intrò arripere, atq; ibi usque ad necē operiere loris. Plus etiā quingentos colaphos tibi infingam, & labrū discindā. 10 Satis enim debacchatus eras in eū. 11 Fatebaris nāq; te lenonē, 12 pernitiē cōmunē adolescentū, periuriū, & 13 pestē. Vbi dixisti te dare tanti puellā, 14 testes illico fecit: 15 & tantidem emptā petebat sibi tradier. Suum ius postulabat. Adolescenti morē gestū oportuit. Quid poteras, qui hodie usq; 16 os præbuisses? 17 Si nunc de iure tuo paululū concessisses, ne nō tibi isthuc fœnerares. Eò dixit Syrus: nunquam rem facies: abi nescis 18 inescare homines. Age noui tuū animū, 19 quasi iā usquā sint tibi uiginti minæ, dū huic obsequare. 20 Animus tibi pēdet.

1 Sinecdocha primi modi.
2 Quartum exemplum, quo seruorū fallaciæ uituperantur.
3 Prosopopœia.
4 Propositio.
5 Assumptio.
6 Dialogismus.
7 Optima dicendi ratio.
8 Syllogismi duo conexi.
9 Conclusio ex consequentibus.
10 Ab adiunctis.
11 Ab effectis.
12 Met. 4. modi.
13 Metonymia.
14 Assumpta argumenta
15 A pari
16 Sinecdocha.
17 Syllogismus ab incommodum.
18 Metaphora.
19 Irrisio.
20 Formula loquendi ab adiunctis

Præterea aũt te aiũt proficisci Cyprũ: 1 coemisseq; hinc quæ illhuc ueheres multa: nauẽ conductã: 2 & nisi eò ad mercatũ uenias, dãnũ maximũ est. 3 Tamẽ hoc ages: et nihil erit. 4 refrixerit res: 5 nunc demũ uenis? cur passus? ubi eras? ut satius sit perdere, quã aut hic nũc manere tãdiu, aut tũ persequi. 6 Dic Leno: iã ne enumerasti id, quod ad te rediturũ putes? Labascis. 7 Vnũ hoc habeo uide si satis placet potius, quã in periculũ uenias. Sãnio, seruesne, an perdas totũ, diuiduũ face minas decem 8 corradet alicũde. 9 Nec dicas, hei mihi, etiã de sorte nũc uenio in dubiũ miser. Pudet nihil, omnes dentes labefecit mihi: præterea 10 eo laphis est tuber totũ caput. Etiã insuper defraudet H. Falsus est hic animi: nec nimiã serui audaciã, summasq; calliditates laudo. L. 11 Fortes fortuna adiuuat. H. Sed non hos. L. Fateor. H. 12 Recẽse nunc, quid de bonis famulis in memoria habes, quæq; 13 ille scripserit. L. Mane sine me peruenire quò uolo: nõdũ audisti, quod grauius fecerit Syrus ipse H. 14 Expone igitur quid superest fallaciæ. L. Offendit scilicet herũ Demeã, qui nusquã gentiũ fratrẽ inueniebat, dũq; illũ quæreret, rure uidit abeuntẽ mercenariũ quendã ac secũ putat ægrè ferrẽs. 15 Quid hoc (malũ) infelicitatis? nequeo satis discernere, nisi me credo huic esse rei natũ, ferũdis miserijs: 16 primus sentio mala nostra: primus rescisco omnia: primus porrò abnũtio: ægrè solus si qd fit, fero. De quo uiso grauiter 17 expostulat. Nõ hercle hîc quidẽ durare quisquã, si sic fit potest

1. Ab effectis.
2. A dissentaneis.
3. Altera pars persuasionis.
4. Metaphora.
5. Dialogismus.
6. Apostrophe.
7. Iterum Syrus proponit quæstionẽ pro Aeschino syllogismo disiuncto
8 Metaphora.
9 Pellit Syrus obiectiones
10 Periphrasis.
11 Sententia communis.
12. Transitio in longa oratione desideratur.
13 Terentius ille habet quiddam insigne.
14. Transitio ad ea, quæ supersunt.
15. Prosopopœia, qua introducitur Demea loquens, ut uero post uocatas en tur uerba Syri.
16 Anaphora.
17 Syrus.

1. Mos seruorum. 1 Scire equidem uolo, quot mihi sint domini, quæ
hæc est miseria? Venit enim ille Aeschinus post in
fantens: nihil pepercit: non puduit esse uerberare
2. A subiecto. hominem 2 senem, quem ego modò puerũ tan
3 Irridet Syrus uerba Micionis. tillum in manibus gestaui meis? Patrissas, et senex
aiebat: 3 fortiter. Verùm uenit 4 ipse ad me, et
4. Demea Dixit Demea. de fratre rogat: nisi mostres diminuetur tibi quidem
5 Ait Syrus. dem iam cerebrum, quia nosti ubi sit. 5 Nostin',
inquã, apud macellũ hanc deorsum? Præterito
6 Descriptio loci ab adiunctis hac recta platea sursum: ubi eò ueneris, cliuos deor
sum uorsum est, hác te præcipitato. 6 Postea est
ad hanc manum sacellum: ibi angiportũ propter
est: illhic etiam ubi caprificus magna est. Hác per
7. Apostroph. ad se ipsum. gito. 7 Sed id quidem angiportũ non est peruiũ.
8 Metaphora. Verũ hercle. Vah censen' me hominem esse? 8 er
9 Propositio rraui. Imporiticũ rursum redi. 9 Sanè hác multò
10. Eiusdem loci alia descriptio ab adiunctis, quæ circumstant. propius ibis, & minor est erratio. 10 Scin' Cra
tini huius ditis ædes? Vbi eas præterieris, ad sinis
stram hac recta platea: ubi ad Dianæ ueneris,
ito ad dextram. prius, quàm ad portam uenias, a
pud ipsum lacum est pistilla, & ex aduorsum est
fabrica: ibi est. Lectulos in sole ilignis pedibus fa
11 Hactenus de propositio, iam de equis simulis agitur ciundos dedit: ubi potetis uos. 11 Fefellit itaq;
hoc modo herum excogitata ex tempore fallacia,
12, Quæstio superiori contraria non tamen sine suo magno malo. 12 Contrà uerò
cũ suo magno cõmodo bonus seruus liberaliter suo
13 Ab exemplo fungitur officio: quẽadmodũ libertus 13 ille Sosia gaudebat, Simoni si quid fecerat, aut faceret,
quod placeret, et id gratũ fuisse habebat gratiã.

Ideò

H. Ideò Simo haud mutauit factũ, si quod haberet, — 1. Ab exẽplo, quod in plura dilatatur
summũ pretiũ ei persoluisset. L. 1 Byrrhia itẽ
domino suo optemperans, & solicitus ualde de i-
psius re introducitur. Herus meus, relictis rebus o-
mnibus, iussit Pamphilũ hodie obseruare, ut scirẽ
quid ageret de nuptijs. 2 Ipsum adeò præstò ui- — 2. Apostrophe.
deo cum Dauo: hoc agã. 3 Nunc nostræ parti ti- — 3 Prima bonorum
meo, quid hic respondeat. Sperabat enim seruus fi- — seruorum conditio.
delis nuntium bonũ hero se allaturum, & quantũ
audiuit, uxore 4 excidit. H. 5 In molestijs LA. — 4 Herus suus.
Leuare debet dolorem domino, ut bono animo sit: — 5. Secunda condi-
6 & accede ad ignẽ hunc (dicens iam calesces — tio.
plus satis. H Verum? 7 L. Quoq; ut Parmeno, — 6 Ironicôs.
qui loquẽs cum Thaide, ait. Heus lege hac tibi meã — 7. Tertia cõditio.
astringo fidem: quæ uera audiui taceo, 8 & cõti- — 8 Metap adol.
neo 9 optimè: sin falsum, aut uanũ, aut fictum est, — 9 Syllog disiun.
cõtinuó palàm est. Plenus rimarũ sum: hâc, atque
illhâc perfluo. 10 Proin' tu taceri si uis, uera — 10 Conclusio
dicito. H. 11 Perpetuó se præbere debet obse- — 11. Quarta cõdit.
quentem? L. Etiam: 12 uelut Parmeno. 13 Vbi — 12. Ab exemplo
uis non moror: & munus tuũ ornabo uerbis quod — 13 Loquens Parme-
potero: istumq́, æmulum quod potero ab ea pellã: — no cum Phaedria.
memini enim, tametsi nullus moneas. Te uniuersum
triduum, censeo, non posse perpeti, 14 ne redeas — 14. Consequens.
intereà: 15 nã aut iam reuertere: aut mox no- — 15 Syllog disiun.
ctu te adigent horsum insomnia. 16 Vide quid — 16 Ironia.
agas. Nisi stet sententia, aut opus faciat, ut defati-
geris usque, ingratius ut dormias. Pellit ergo Par
meno æmulum assentatorem, in quem hoc dicit au
dientem.

dientē. 1 Scitū hercle hominē: 2 hic prorsus ex stultis in sanos facit. 3 Viden' otiū, et cibus quid faciat alienus? Gnatho. 4 Nunquid aliquid, quod nolis, uides? Parmeno. Te. Quale hoc tibi uidetur mancipiū? Gnatho. Non malū hercle. Parmeno. Detineo te: 5 fortasse tu profecturus aliò fueras. Si nusquam: 6 tu igitur paululū da mihi operæ, fac ut admittar ad illā Gnatho. Age modò, nūc tibi patēt fores hæ, 7 quia istā ducis. Parmeno. Nū quē euocari hinc uis foras, inquis? Sine biduū hoc prætereat, qui mihi uno digitulo nūc fores aperis fortunatus: ne tu istas faxo calcibus sæpe insultabis frustra: nec exiens dices: etiā hic stas Parmeno? 8 Eho nū nam tu hic relictus custos, ne quis forte internuntius clàm à milite ad istam cursitet? Facetè dictū: mira uerò, militi quæ placeant. HI. 9 Heri iussa perficit quis? L. Parmeno item Phædriæ riualē extrudens à Thaide Primùm militis uerba quoad potest expernit ita. 10 Quā uenustè? quod dedit principium aduemens? Ecquid nos amas de fidicina isthac? HI. Plurimū merito tuo, anne dixit Thais? L. Idipsum. Additq; Parmeno. 11 Hē alterū ex homine hunc natū dicas, omnes cōgruūt: cū unū cognoueris, omnes noueris. Tū munera Thaidi offert. Vbi uis dona adsunt tibi à Phædria. Petitiam uentū ab inimico, quò sit urbanius ad loquēdū cū ea. 12 Quæso hercle ut liceat (pace quod fiat tua) dare huic quæ uolumus, cōuenire, & colloqui. 13 Perpulchra creado dona

1 Ironia.
2 Assumptio ab effectu.
3 A causis admonentibus.
4 Dialogismus, facetiarum plenus.
5 Entymema.
6 Ironia.
7 Ab adiunctis.
8 Omnia hæc Ironicῶs dicta, erant à Gnathone Parmenonis
9 Quinta cōditio.
10 Ironia
11. Paræmie.
12. Vbique comitas plurimi habetur etiam inter homines perditissimos.
13 Ironia.

do dona(dicis)haud nostris similia? Res indicabit. Heus iubete istos foras exire, quos iussi, ocyus. Procede tu huc. 1 Ex Aethiopia est usq; hac. Vbi tu es Dore? accede tu huc hẽ eunuchũ tibi, 2 quã liberali facie? quã aetate integra? 3 Quid tu ais? Nunquid habes, quod cõtẽnas? 4 Quid tu autem Thraso? Tacẽt: 5 satis laudãt. 6 Atq; hac qui misit, 7 non sibi postulat te uiuere, & tua causa excludi caeteros: neque pugnas narrat, neque cicatrices suas ostentat, neque tibi obstat, quod quidam facit: 8 uerum ubi molestum nõ erit, 9 ubi tu uoles, ubi tẽpus tibi erit, sat habet, 10 si tũ recipitur. 11 Tace tu, quẽ ego esse infra omnes infimos homines puto 12 nã qui huic animũ assentari induxeris, e flãma te petere cibum posse arbitror. 13 Ne dicas obsecro, apparet seruũ esse dñi pauperis, miseriq;. 14 nã hercle nemo posset, sat scio, qui haberet, qui pararet aliũ, hunc perpeti. H Elegãs sane exẽplũ fidelis famuli. 15 Qui aũt missi fuerant in urbẽ cõmitatũ amicas ea in re fide, & solicitudine carebãt? L. Imo abundare dices, quãtũ ex iis percipi licet. Cõmitabãtur itaq; illas Syrus & Dromo, antecedentesq; nimiũ dicunt. 16 Verũ intereà dũ sermones cedimus illae sunt relictae. Non oportuit relictas: portant quid rerũ! aurum, uestem: & uesperascit, & non nouerunt uiã. 17 Factum à nobis stultè est. Abi dum tu Dromo illis obuiã properè: quid stas? Quo discesso uidit eas appropinquãtes, 18 et dixit. 19 Dii bo ni, quid turbae est? 20 aedes nostrae uix capiẽt, scio.

1. A subiecto.
2 Ab adiuncto & subiecto.
3 Indultio.
4. Ab autoritate.
5 Conclusio.
6 Expulsio.
7 A repugnantibus maximum argumentum.
8 Assumptio.
9 Anaphora.
10 Conclusio.
11 Respondet etiã Gnathoni, qui etiã ibi audebat loqui.
12 A minori ad minus
13 Alia expulsio.
14. Ad incommodum uituperat Gna.
15 Transitio ad sextam conditionem bonorum seruorũ
16 Propositio cuius cõtradicens probatur ab adiũctis & a subiectis.
17 Conclusio
18. Syrus dixit
19 Prosopopoeia.
20 Quaestio, quae profligatur ab adiunctis & a diffinitionis in quibus fit Anapho.

Quid comedent? quid ebibent? quid sene nostrô erit miserius? 1 Sed uideo eccos, quos uolebã. Audiensq; Cliniam ait: hic de nostris uerbis errat uidelicet, quæ hic sumus locuti. Accedit ergo ad eũ, ac quod reuera comperit, renuntiat ad hunc modum. 2 Clinia aliter tuum animum, atq; est, accipis: nam & uita est eadem, & animus te erga idẽ ac fuit. 3 Quantũ ex ipsa re coniecturam fecimus. 4 Hoc primùm ut nequid huius rerũ ignores: anus quæ est dicta mater esse ei antehac, 5 nõ fuit. Ea obijt mortem. Hoc ipsa in itinere alteræ dũ narrat, fortè audiui. 6 Et tace, hoc quod cœpi primùm enarrem, post istuc ueniam, ut Clitiphoni respondeam. Iam primùm omnium ubi uẽtũ ad ædes est, Dromo pultat fores. 7 Anus quædam prodijt: 8 hæc ubi aperuit ostium, continuò hic se coniecit intro, ego consequor. 9 Anus foribus obdit pessulũ, ad lanam redit. 10 Hinc sciri potuit, haud usquam alibi, Clinia, quo studio uitam suam te absente exegerit. 11 Vbi de improuiso est interuentum mulieri (12 nam ea res dedit tum existimandi copiam quotidianæ uitæ consuetudinem: 13 quæ cuiusq; ingenium ut sit, declarat maximè) 14 texentem telam ipsam offendimus, mediocriter uestitã ueste lugubri. 15 Eius anus causa opinor, quæ erat mortua, sine auro tum ornatam, ita uti quæ ornantur sibi, 16 nulla malam re esse expolitam muliebri. Capillus passus, prolixus, circumcaput reiectus negligenter

1. Apostrophe.
2. Propositio cõtradicens, cuius postrema pars probatur.
3 Primum in uniuersum ab adiun
4. Dilatatur uniuersalis probatio
5 Tollit prius suspitionem a priuantibus, ab auctoritate.
6 Occurrit illis, quæ poterât ei obijcere.
7. Ab adiunctis
8 Ab effectis.
9 Ab effectis.
10 Conclusio.
11. Rursus aggreditur probandã eandem quæstionem, à subiecto
12 Assumptio, quæ cõfirmatur ab effectis.
13. Propositio
14 Ab effectis, & adiunctis.
15 Tacita obiectio
16. Ab adiunctis.

i pax. 2 Anus subtegmen nebat, præterea una ancillula erat, ea texebat unà, pānis obsita, neglecta, immunda illuuie. 3 Vbi dicimus redisse te, & rogare uti ueniret ad te, mulier telam deseruit cōtinuò, 4 & lacrumis opplet os totum sibi, ut facilè scires desyderio id fieri tuo. 5 Magnum hoc quoq; signum est dominam esse extra noxiam, cum eius tam negliguntur internuntij: & hanc, iam scis, quam dico esse 6 sordidatam & sordidam. Quibus narratis, Syro dicitur, & nos, & nostrum amorem, & famam permittimus tibi. 7 Tu es iudex, ne quid accusandus sis uide. Quibus Syrū respondisse, memini. Ridiculū est isthuc me admonere, quasi isthic 8 minor mea res agatur, quàm tua. 9 Hic siquid nobis forte aduersi euenerit, tibi erunt parata uerba, huic 10 homini uerbera. 11 Quapropter neutiquā hæc res neglectu est mihi. 12 Sed heus tu, uide sis, ne quid imprudens ruas, patrem nouisti ad has res quàm sit perspicax: ego te autem noui quàm esse soleas impotēs: 13 inuersa uerba, euersas ceruices tuas, gemitus, screatus, tusses, risus abstine. 14 Harū duarum conditionum utrā nunc malis, uide: aut hæc cum illis sunt habēda, aut illa cū his amittēda sunt. 15 Quod ut efficerē, orando 16 surdas iam aureis reddideras mihi H I. 17 Geta ubi est, cui maxima de dominorum suorū rebus fuit cura? L A. Alibi Poeta hūc repræsentat: qui sua in oratione tan-

1. Conclusio.
2. Tertia idem probat institutū à subiecto, & adiunctis.
3. Ab effectis.
4. Hyperbole.
5. Conclusio eadem ab adiūctis quarè iteratur.
6. Paronomasia.
7 Entymema.
8 A pari
9 A maiori ad minus
10 Sinecdocha.
11 Conclusio
12 Apostrophe, qua Syrus Clinæ consulit à dissimili.
13 Conclusio
14 Syllogi disiunctus & fit dilem
15 Ab autoritate
16 Hyperbole
17 Adduntur & alia exempla, quibus supra adnumeratæ conditiones bonorum seruorum latius exprimuntur, & versantur.

1. Argumentatur ab incommodum.
2. Exclamatio.
3. Ab adiunctis.
4. Metaphora.
5. Enumeratio.
6 Exclamatio.
7 Anaphora.
8 A dissentaneis.
9. Zeugma.
10. Epanorthosis.
11. Auxesis
12 Exclamatio
13 A causa effic.
14. Optatio.
15 Metaphora.
16 Propositio generalis dilatatur.
17 Hypotiposis.
18. Metaphora.
19 Ab effectu
20. Exclamatio.
21. Metaphora
22 Vehemens ira R.notatur
23. Additio quae fieri solet in indu-ctione.
24 Paronomasia
25. Apostrophe.

tum habet roboris, tamq; concitatus in spectatione prodijt, ut auditorum animos mirabiliter moueat, atq; rapiat. H 1. Eum igitur spectò audi-re. 1 A. Agreditur. 1 Nunc illud est, quod si omnes omnia sua consilia conferant, atq; huic malo salutem quaerant, auxilij nihil afferant, quod mihiq;, heraeq;, filiaeq; herili est. 2 Vae misero mihi, 3 tot res repentè 4 circunuallant, unde emergi nō potest: 5 uis, egestas, iniustitia, solitudo, infamia. 6 Hoccin'ne seculum! 7 ô scelera! o genera sacrilega! o hominem impurum! 8 Quem neq; fides, neq; iusiurandum, neq; illum misericordia 9 repressit, neq; 10 reflexit, 11 neq; quód partus instabat propè, cui miserae indignè per uim uitium obtulerat. 12 Ah me miserum, uix sum compos animi, ita ardeo 13 iracundia. 14 Nihil est, quod malim, quàm totam familiam dari mihi obuiam, ut iram hanc in eos 15 euomam omnē, dum aegritudo haec est recēs. 16 Satis mihi id habeam supplicij, dum illos ulciscar modó. 17 Seni animā primùm 18 extinguerē ipsi, 19 qui illud produxit scelus. Tū autem Syrum impulsorē, 20 uah, quibus illū 21 lacerarem modis! Sublimē medium arriperem, & capite primùm in terram statuerem, ut cerebro dispergat uiam. Adolescenti ipsi 22 eriperem oculos: post haec praecipitem darē. 23 Caeteros ruerem, agerem, raperē, 24 tunderem, & prosternerem. 25 Sed cesso heram hoc malo imper-

tiri

tiri properè? Quo audito, Sostrata & Canthara aiunt: reuocemus. 1 Geta quid festinas? animum recipe. Hem quisquis est, sine me: commotus Geta respōdet. 2 Aeschinus enim alienus est à nostra familia: 3 neq; id occultè fert, à lenone ipsius eripuit palàm. 4 Certè, bisce oculis egomet uidi. 5 Hera lacrymas mitte, ac potius quod ad hāc rem opus est, porrò consule: 6 patiamur'ne, an narremus cuipiā? Mihi quidē non placet: iam primùm illum alieno animo à nobis esse, res ipsa indicat: 7 nūc si hoc palàm proferemus, ille infitias ibit, sat scio tua fama, & gnatæ uita in dubium ueniet: tum si maximè fateatur cùm amet aliam, non est utile hanc illi dari: 8 quapropter quoquo pacto celato est opus. 9 Effinxit præterea Dromonē obtemperantem sibi in rebus culinarijs: cui dixerat Demea. Dedi sumptū dimidium minæ, id distributum sanè ex sententia est. Hem, huic mandes, si quid rectè curatū uelis. 10 Sed pisces ceteros purga Dromo. Congruū istū maximū in aqua finito ludere paulisper: ubi ego uenero, exossabitur: prius nolo. Salsamenta hæc stephanio fac macerentur pulchrè. Cōseruis huius præcipio ad eundem isthunc modū. 11 hoc salsum est, hoc adustum, hoc lautum parùm, illud rectè. iterum sic memēto, sedulò moneo quæ possum mea sapiētia. Inepta esse hæc, nos quæ facimus, sentio. Verùm quid facias? ut homo est, ita morē geras. Mentē omnibus uellem meliorē dari. Nam

1. Dialogismus.
2. Propositio.
3. A communi consensu, quem probat ab effectu.
4. Conclusio, qua cōfirmatur ab effe.
5. Apostrophe, consultatio.
6. Dilemma cuius prima pars ostenditur à Geta dum reperit superiora.
7. Altera pars dilemmatis ad incommodum.
8. Conclusio.
9. Aliis exemplo delectantur iam dicta Syro
10. Apostrophe
11. Dialogismus per consultationē.

ri. Nam quid tu hic agas, ubi si quid benè praecipias, nemo optemperat. Vt quisq; suũ uult esse, ita est. 1 Tu uero Demea 2 quãtus quãtus, nihil nisi sapiẽtia es ille tuus frater futilis, somniũ. 3 Ac nõ quia ades praesens dico hoc. HI. 4 Veritas in seruis constans'ne existit? LA. Maximè: si iurisconsulto credimus cuidam, qui ait. 5 Pro certo haec ipse dico: 6 mater uirginis in medio est, ipsa uirgo, res ipsa. hic Geta praeterea 7 ut captus est seruolorũ, nõ malus, neq; iners, alit illas, solus omnem familiam sustentat: hunc abduce, 8 uinci, quaere rẽ. Imo hercle extorque nisi ita factum sit. Postremò non negabit coram ipso cedò. 9 Ex Sosia etiam erit tibi id perspicuum, à quo percõtatur Parmeno. 10 Ain' tu tibi hoc incõmodum euenisse iter? 11 Non hercle Parmeno (affirmat) uerbis dici potest tantum, quàm reipsa nauigare incommodũ est. 12 O fortunate, nescis quid mali praeterieris, qui nunquã es ingressus mare: 13 nam alias ut omittam miserias, unã hanc uide. 14 Dies triginta, aut plus eò in naui fui, cùm interea mortem semper expectabam miser: ita usq; aduersa tempestate 15 usi sumus. 16 Denique hercle aufugerim potiùs, quàm redeam, si eo mihi redeundum sciam. HI. Perfice quaeso, si quis est ex seruis alius, qui fide aliqua dignus putetur. LA. 17 Est. HI. Facis ut te decet, cùm id, quod postulo impetro cũ gratiis. LA. Fertur in phormione cuiusdam fides, & uigilantia

1. *Apostrophe.*
2 *Ironia, quae incipit cũ Anadiplosi.*
3 *Prolepsis.*
4 *Quia non satis haec quaestio uidebatur ostensa, quemadmodum & alia, iterum nunc explicatur*
5 *Prosopopaeia.*
6. *A testimonijs.*
7 *A repugnantibus.*
8 *Auxesis.*
9 *Tertiò ueritatẽ inesse in seruis monstratur.*
10. *Prosopopaeia.*
11 *A dissentaneis*
12 *Apostrophe per exclamationem.*
Praeteritio.
14. *A subiecto.*
15. *Ab adiunctis.*
16 *A dissentaneis.*
17 *Quartò haec eadem quaestio confirmatur.*

uigilantia ad uiuum depicta serui sic loquentis.
1 Amicus summus meus & popularis Geta heri
ad me uenit: erat ei de ratiuncula iam pridem 1. Dauus honestus.
apud me reliquum pauxillum nummorum: id ut
conficerem, 2 confeci: affero. Ei credo munus 2. Antipophora.
hoc 3 corraditur. 4 Quàm iniquè compara- 3. Metaphora.
tum est, hi, qui minus habent, ut semper aliquid 4. Apostrophe per
addant ditioribus? Quod ille unciatim uix de expostulationē, sen
menso suo, suum defraudans genium, comparsit tentia animaduer-
miser, id illa uniuersum abripiet, haud existi- tenda.
mans quanto labore partum. 5 Porrò autem 5. Apostrophe.
Geta ferietur alio munere, ubi hera pepererit:
porrò alio autem, ubi erit puero natalis dies, ubi
initiabunt, omne hoc mater auferet. Sed praestò
est ex tostrina Geta, quem uolebam, cui obuiam 6 Apostrophe.
conabar. 6 Geta, accipe: hem lectum est, conue-
niet numerus, quantum debui. H I. 7 Nunc ut 7 Sermo uerus.
sunt mores, adeò res rediit, si quis quid reddit,
magna habenda est gratia. L A. Audi Daui Sed
quid tu es tristis? ne retice, ne uerere: 8 ne dicas, 8. Prolepsis.
modò ut tacere possis: nam hanc operam tibi di- 9 A maiori ad i
co. 9 Abi sis insciens, cuius tu fidem in pecu- nus.
nia perspexeris, uerere uerba ei credere? 10 ubi
quid mihi lucri est te fallere? 11 Geta. 12 Se- 10 Epicherema.
nis nostri Daue fratrem maiorem nosti? ne? Da- 11 Dialogismus
uus. Tanquam te Geta. Euenit senibus simul am- 12. Principiū nar-
bobus iter, illi in Lemnum ut esset, nostro in Cici rationis.
liam ad hospitem antiquum: is senem per episto-
las pellexit, modò non mōteis auri pollicens. De-

 sinas,

sinat. sic est ingenium. Abeuntes ambo hinc tum
1 Exclamatio. senes me filijs relinquunt quasi magistrum. Da-
2 Allegoria. uus. 1 O Geta, prouinciam cœpisti duram. Ge-
ta. Memini relinqui me 2 Deo irato. Cœpi ad-
3. Præteritio uersari primò: 3 quid uerbis opus est? Seni fi-
delis dum sum scapulas perdidi. Dauus. Venêre
4 Prouerbia duo admodum inter se distincta. in mentem isthæc mihi: nam quæ inscitia est, 4
Aduersum stimulum calces? Geta. Cœpi his om-
nia facere, obsequi quæ uellent. Dauus. Scisti uti
5 Transitio ad ea quæ de mulieribus aguntur. foro. LA. 5 Quid aliud nunc restat, præterquã
de matre & filia cum ancilla, tibi dicere? LAT.
Concedo. Expreßit ergo, ut tu hinc intelligas,
acutè Terentius matronarum mores huiusmodi
tamen, quæ aut utros suos timeant, aut illorum
non illas pudeat. HI. An'ne solerta est aliqua?
6 Ab exemplo LA. Ita, & timida: 6 qualis Sostrata, quæ hoc
sermone utitur Hîc ego uirum operibor, & me
7 Prosopopœia. uolt uidebo quid uelit Hoc timeo, mihi dicet 7
8 Polyptoton ne ista hercle magno iam conatu 8 magnas nu-
9. Apostrophe gas dixerit. 9 Mallem responderes Chreme,
loquere quid uelis. Quãdo igitur mihi hoc das,
10 Expellit suspicionem dicam 10 Primum hoc te oro, ne quid credas
me aduersum edictum tuũ facere esse ausam. HI.
11 Epichirema 11 Vin'me (ago enim Chremetis partes) isthuc
tibi (etsi incredibile est) credere? Nescio quid
peccati portet hæc purgatio. Age Sostratã. LA.
Meministi me esse grauidam, & mihi te magno-
12 Syllogism à causa non sponte. pere interminatum, si puellam parerẽ nolle tollis
Subsituli tamen: 12 si peccaui mi uir, insciens
feci

feci. HI. Id quidem ego, etsi tu negas, certò scio, te inscientem, atq; imprudentem dicere, ac face- 1. Ab adiunctis.
re omnia: 1 tot peccata in hac re ostendis. 2 2. Syllo. hyp. ad in-
Nam iam primùm, si meum imperium exequi uo commodum.
luisses, interemptam oportuit, non simulare mor
tem uerbis, reipsa spem uitæ dare. 3 At id omit- 3. Præteritio.
to: misericordia, animus maternus, sino. 4 Quã 4. Licentia, & iro
bene uerò abs te prospectum est: quid uoluisti? nia.
Cogita, nempe anui illi prodita abs te filia est 5. A disiunctis.
planißimè, per te 5 uel uti quæstũ faceret, uel uti 6. Prolepsis.
ueniret palàm. 6 Credo id cogitasti, quiduis sa 7. Apostrophe ad
tius est, dũ uiuat modò. 7 Quid cum illis agas, seipsum per epiche
qui neq; ius, neq; bonum atq; æquum sciunt? 8 rema.
Melius, peius, prosit, obsit, nihil uident, nisi quod 8. A cõtrarijs per
lubet. LA. Plura quàm existimaram, memoriter inductionem.
recitasti. HI. Millies memoriæ mãdaui. Sed age,
quid tum Sostrata? LA. Suam profitetur culpã.
9 Mi Chreme, peccaui, fateor, uincor: nunc hoc 9. Prosopopœia.
te obsecro, 10 quantò tuus est animus natu gra- 10. A comparati
uior, ignoscentior, ut meæ stultitiæ iustitia tua
sit aliquid præsidij. HI. 11 Scilicet equidẽ, isthuc 11. Ironia.
factum ignoscam. 12 Verùm Sostrata male do- 12. Licentia.
cet te mea facilitas multa. 13 Sed isthuc quid- 13. Apostrophe
quid est, qua hoc occeptum est causa? LAT. Vt
stultæ, 14 & miserè omnes sumus religiosæ: cùm 14. Narratio
exponendã do illi, de digito anulum detraho, &
eum dico ut unà cum puella exponeret. 15 Si 15. Ad incõmodũ
moreretur, ne expers partis esset de nostris bo-
nis. Huic equidem consilio, Latine, 16 palmam 16. Metaphora.

ego do: 1 si bonā atq; iustam rem opidò uir im-
perauerit, & factu facilem 1 A. Sed porrò quod
superciliu uxoris, uide. 2 Laches obiurgat coniu-
gem suam. 3 Pró deûm atq; hominū fidē, quod
hoc genus est? quæ hæc coniuratio? 4 ut omnes
mulieres eadem æquè studeant, nolintq; omnia?
neq; declinatum quicquam ab aliarum ingenio
ullam reperies? 5 Itaq; adeò uno animo omnes
socrus oderunt nurus: uiris esse aduersas æquè
studium est, similis pertinacia est. 6 In eodem
omnes mihi uidentur ludo doctæ ad malitiam.
7 Et ei ludo, si ullus est, magistram hanc esse sa-
tis certó scio. 8 Adhuc dicis, unà inter nos age-
re ætatem liceat, 9 dijq; mala prohibeant? Tu
immeritò es à me accusata? An quidquam pro
istu factis dignū te dici potest? 10 quæ me, &
te, & familiam dedecoras: filio luctum paras: tu
autem, ex amicis inimici ut sint nobis affines, fa-
cis: qui illum decrêrunt dignum, suos cui liberos
committerent: 11 tu sola exorere, quæ pertur-
bas hæc tua impudentia. Tu, inquam, mulier, 12
quæ me omnino lapidem, haud hominem putas.
13 At quia ruri esse crebró soleo, nescire arbi-
tramini, quo quisq; pacto hîc uitam uestrorum
exigat? 14 Multó melius hîc quæ fiunt, quám
illic ubi sum assiduè, scio. 15 Ideo quia ut uos
mihi domi eritis, proinde ego ero fama foris
16 Iam pridē equidē audiui cœpisse odium tui
Philumenam minimeq; adeó mirum. 17 Et ni
id

1 Ab adiunctis.
2 Exemplum secū dū de mulieribus.
3 Exclamatio.
4 A pari.
5 Dilatatio propositionis superioris.
6 Allegoria.
7 Auxesis.
8 Solutiones obiectionum
9 Optatio.
10 Ab effectis.
11 Anaphora ad contumeliam
12 A repugnantibus
13 Occupatio.
14. Altera pars occupationis, quæ in solutione uersatur.
15 A pari.
16 Apostrophe.
17 Ad incomod

id fecisset, magis mirum foret. Sed non credidi
adeò, ut etiam totam hanc odisset domũ. Quod
si scissem, illa hic maneret potius, tu hinc esses fo
ras. At uide quàm immeritò ægritudo hæc ori-
tur mihi abs te. 1 Rus habitatum abij, concedẽs 1 A subiecto
uobis, & rei seruiens sumptus uestros, otiumq;
ut nostra res posset pati, 2 meo labori haud 2. Adsentaneis.
parcens, præter æquum atq; ætatem meam. Non
te pro his curasse rebus, ne quid ægrè esset mihi? 3 Conclusio.
3 In te sola omnis hæret culpa. 4 Quæ hîc 4. A pari.
erãt, curares: cùm ego uos solui curis cæteris. 5 5 Epicherema
Cum puella anum suscepisse inimicitias non pu-
det? 6 Illius, dices, culpa factum. Vestrarũ nulla 6 Prolepsis.
est, quin gnatum uelit ducere uxorem: & quæ uo
bis placita est conditio, datur: ubi duxêre impul
su 7 uestro, uestro impulsu easdem exigũt. Ego 7 Anadiplosis.
sum animo leni natus, diligentiam uestram & be
nignitatem noui. 8 Satis ut meæ domi curetur 8 A dissentaneis.
diligenter. 9 Si uis uerò ueram rationẽ exe-
qui, non 10 maximas, quæ maximæ sunt inter- 9 Hos Laein profert.
dum iræ, iniurias faciũt. 11 Nam sæpe est, qui-
bus in rebus alius ne iratus quidẽ est, cùm de ea- 10 Polyptoton. 11. Verisimilis sententia.
dem causa est iracũdus factus inimicissimus. 12
Pueri inter se quàm pro leuibus noxis iras ge- 12. A simili nam comparantur mulieres cum pueris.
rũt? 13 Quapropter? 14 Quia enim qui eos
gubernat animus, infirmum gerunt. Item illæ mu 13 Antip.
lieres sunt fermè, ut pueri, leui sentẽtia. Fortasse 14 A forma.
unum aliquod uerbum inter eas iram hanc con-
ciuerit. 15 At sic citius, qui te expedias his ærũ- 15 Conclusio

1. Adincommodū nis reperias. 1 Si nō redissem, hæ iræ factæ eßēt
2 Anacephaleōsis ampliores. 2 Rem cognosces: irā expedies: rur=
3 Andistrophon. sum in gratiā restitues. 3 Leuia enim sunt, quæ
4. Apostropha. tu pergrauia esse in animū induxti tuum. 4 At
at, clamorē audio. Tute loqueris (respōdet uxor)
5 Adagium. me uetas? 5 Non poteram unà omnia, dicit ma=
6 Sinecdocha. ritus. Et illi aliquid tulisse cōmiscētur mali 6
7 Ab adiunctis. capiti, atq; ætati illorū, 7 morbus qui auctus sit:
huius hera in crimen uenit, ego uerò in magnum
malum. Neq; alio pacto cōponi potest inter eas
8 Exemplum 3. de mulieribus gratia. 8 Myrrhina quoq; de se exemplum præ=
9 Prosopopœia stat, quæ minus uiro suo fuit obsequens. 9 Perij
10. Addubitatio. (inquit) 10 quid agam? quò me uortā? quid meo
uiro respondebo miseras? nam audisse uocē pueri
uisus est uagientis? ita corripuit de repente ta=
citus sese ad filiam. Adeò peruicaci esse animo?
Postmodum ambo recōciliantur. Philippus di=
cēs: audacißimè oneris quiduis impone, & feret
11 Communis sententia. filia. Bellum nobiscum non amplius. 11 Solus ho=
mo amicus amico. Noli metuere: 12 unà tecum
12. A pari. bona, malaq; tolerabimus Mihi argenti tanti o=
pus est, solæ triginta minæ Et morbus mihi quo=
13 Populorum sententia ab adiuncto tidie ingrauescit: 13 senectus enim ipsa est mor=
bus ri. 14 Memini de expostulatione cuiusdam
14. Exemplum 4. matronæ in maritum suum. 15 Aedepol, ait, ne
15 Propositio. nos sumus mulieres iniquæ æquè omnes inuisæ
16 Ab effectis. uiris, propter paucas, 16 quæ omnes faciunt
17 optatio per antipophoram. dignæ, ut uideamur malo. 17 Nam ita me dij
ament, quòd me accusat nunc uir, sum extra no=

xiam

riam. Sed non facilè est purgatu, ita animum induxerunt, socrus omnes esse iniquas. Haud Pol me quidem: 1 nam nũquam secus habui illam, ac si ex me esset nata: 2 nec quî hoc mihi eueniat, scio. Nisi Pol filium multis modis iam expecto, ut redeat domum. LA. *At nunquid aliud?* HIS. *Nihil equidem.* LAT. *3 Sed aliud est, si placet, quod referamus de meretricibus nempe, quas, ut dictum est, odisse oportuit. 4 Ex his enim quædam minatur, quemadmodum & illa. Syrus mihi tergo pœnas pendet: dormiunt, ego Pol istos cõmouebo. Alia est potens, procax, magnifica, sumptuosa, nobilis. Alia uerò simulata maximè, qualis Thais illa, quæ sic loquitur. 5 Miseram me, uereor, ne illud grauiùs Phædria tulerit, 6 ne ue aliorsum, atq; ego feci, acceperit, quòd heri intromissus non est. 7 Quis hic loquitur? 8 hem, tu'ne eras hic mi Phædria? quid hîc stabas? cur non rectà introibas? 9 Ne crucia te obsecro amime mi Phædria. 10 Non Pol quò quẽquam plus amem, aut plus diligam, eò feci: 11 sed ita erat res, faciundum fuit. Parmeno tamẽ utrunq; esse falsum asserit. Idcirco Thais eum increpat. Siccine ais Parmeno. Age. 12 Sed, huc qua gratia te accersi, iussi, ausculta Phædria.* HIP. *13 Sibi canit.* LA. *Præclarè: nam auscultauit, qui antea triduum non morabatur, & labascit, ac tandem Thaidis ipse uerbis uictus est.*

neq;

1. A relatis, & sit Periphrasis.
2. Addubitatio.
3. Transitio.
4. Diuisio transitionis.
5. Prosopopœia per exclamationem
6. Tolluntur expulsiones.
7. Apostrophe.
8. Dialogismus.
9. Propositio.
10. Pollit obiectiones.
11. A causa non sponte.
12. Apostrophe ad Phædriam
13. Prouerbium.

neq; amplius ab ea secum tulit aliquid, nec audiuit, nisi mancipiorum munus sibi dono datũ magnifieri Hoc, inquam, memoria seruabat Thais:
1 A repugnantibus. propter quod imperat seruæ. 1 Diligẽter Pythias fac cures, si Chremes fortè aduenerit, ut oꝛ
res, primùm ut maneat: si id non commodũ est,
2 Consultatio. ut redeat: si id non poterit, ad me adducito. 2
3 Prosopopœia, qua secundè agitur de meretricum ingenio, ad incom Quidquid aliud uolui dicere? Hem, curate diligẽter istam uirginem: domi adsitis facite. Hæc etiam Thais auara ostenditur, quamobrem inquit. 3 Sine ut ueniat, qui si illã digito attigerit uno, oculi illico effodictur. Vsqueadeò ego illius ferre possum ineptias, & magnifica uerba,
4 Correctio. 4 uerba dum sint: uerùm enim si ad rem conferentur, uapulabit.
5 A fine. H I. Ad Chremetem potius hæc omnis res uidebatur attinere: 5 cui studebat sororem suam reddere, neq; quicquam pretij pro illa ab eo repetere Thais putauit. Quin & Chremes erat dicturus: & habetur, & refertur à me Thais, tibi, ita uti merita es, gratia: & nõ tamẽ
6 Propositio. ei dicere fas fuerat at at. I A. Verũ est, alioquin ture dixit Thais illi. 6 Num formidolosus obsecro es mi homo? Hoc cogitato, qui cum res tibi est,
7 A subiecto.
8 A dissentaneis
9 Symploce
10 Celebris sententia. 7 peregrinus est, 8 minus potẽs, quàm tu, minus notus, amicorum hîc habens 9 minus. H I His rectè satisfecit Chremes Scio isthuc. 10 Sed tu, quod cauere possis stultum admittere est. Malo ego nos prospicere, quàm hũc ulcisci accepta iniuria.
Sapientis dictum
11 Apostrophe. 11 Tu abi domum, atque ostium

ostiū obsera intus, ego dum hinc transcurro ad forum: uolo ego adesse hic aduocatos nobis in turba hac. LA. *Sed Thais aliter sentit, scilicet. Nihil est opus istis. 1 Si iam faciet, in ius ducito hominem: probè intellextin'? 2 Fac animo præsenti hæc dicas. At, tolle palliū. Perij. 3 huic ipsi est opus patrono, quem defensorem paro. 4 Sanè quod tibi nunc uir uideatur esse, hic nebulo magnus est. 5 Illud est sapere, ut hosce instruxit in agmine, ipsus sibi cauit loco. Fundam, ait, tibi nūc nimis uellem dari, ut tu procul hinc ex occulto cæderes: facerēt fugam. Dicā Thrasoni. 6 Caue sis, nescis cui malè dicas nunc uiro. 7 Non tu hinc abis? Scin' tu, ut tibi res se habeat? 8 si quicquam hodie hic turbæ cœperis, factā, ut huius loci, dieiq;, meiq; semper memineris. 9 Miseret me tui, qui hunc tantum hominem facias inimicum tibi. 10 Diminuam ego caput tuum, hodie, nisi abis. Non cognosco uestrum tam superbū Miles edico tibi, si in platea hac te offendero post unquam, nihil est quod dicas mihi, alium quærebam, iter hac habui: peristi. 11 Nec dicas, noui ingenium mulierum: 12 nolunt, ubi uelis: ubi nolis, cupiunt ultrò Minimè te cōspicar in his regionibus* II 1. *Phædriæ personam uisa est mihi Thais sustinere* LA. *Ita est. 13 Cæterum cum hoc finem faciam, quod de ancillis adduxero. Famulæ, inquā, dominarū dictis ex professo pareant, & huius Mysis more incedant*

1 *Ad incōmodum.*
2 *Licentia.*
3 *A contrarijs.*
4. *A simili.*
5 *Ironia*
6. *Sustentatio.*
7 *Minæ*
8 *Ad incōmodum*
9 *Assentatio.*
10. *Ad incōmodū*
11 *Occurrit obiectionibus*
12. *Nota sententia*
13. *Trāsitio ad ea, quæ supersunt.*

incedant: cuius iam tibi uerba adscribã. 1 Vbi ubi erit inuentum tibi curabo, & mecum tuum Pamphilum adductum: tu modò anime mi noli te macerare. 2 Hanc sibi expetiuit, contigit: cõueniunt mores. 3 Valeant qui inter eos dissidium uolunt: 4 hanc nisi mors illi adimet nemo. Resipisco. 5 Non Apollinis magis uerum, atque hoc responsum est. 6 Si poterit fieri ut ne pater per illum stetisse credat, quò minus hæ fierẽt nuptiæ, uolo. sed si id nõ poterit, id faciet in procliui quod est, per illum stetisse ut credat. Sat habeo. 7 Quis igitur relictus est, Hispane, exercendi & transferendi locus Latiné, notatu præsertim dignus? H I. Me rogas? 8 Videbam enim me olim sentum, squalidum, ægrũ, pannis, annisq; obsitum in tractanda, atq; sectanda re literaria, & sub pædagogo: hem, quò redactus eram: 9 omnes noti me, atq; amici deseruerunt: simul cõsilium cum re amisseram. Ipsum gestio dari mihi in conspectũ, nunc sua culpa, ut sciat lenem discipulum illum factũ esse acerrimũ. 10 Nunc uideo me eodẽ ortũ loco: 11 qui color, nitor, proprietas, ornatus orationis? Videre mihi uideor, hoc ut fieret, hanc rem solam esse remedio: quale hoc Terẽtianũ legi. 12 Vbi nominabit Phædriã: tu Pamphilã cõtinuó. Si quãdo illa dicet, Phædriã intromittamus comessatũ: tu, Pamphilam cantatũ prouocemus. Si laudabit hæc illius formam: tu huius contrà. 13 Denique par pari referto

1. Anadiplosis.
2. Secũ loquitur.
3. Apostrophe.
4. Ad incõmodũ.
5. Sermo antiquus iure certa.
6. Syllo. hypotetic.
7. Transitio quæ fit ex tertia parte huius libri nempe cõfirmatione ad epilogum.
8. Allegoria hic locus est plenus.
9. Ab effectu.
10. A dissentaneis.
11. Ab adiunctis.
12. Ab exemplo ostendit Hispa. qua methodo exercitatus ex hac disputatione euaserit.
13. Conclusio per inductionem.

ro, quod eam mordeat. 1 Sic, quando illud, quod tu das eò spectat, ut sciã quem fructũ ex mutuo sermone capere poßim, ne quãdo iratus aliò me conferre cogar. Bene enim dixti hactenus. LA. 2 Item alia multa poterã, quæ nunc nõ est narrãdi locus. Quasi de improuiso hæc respexi. Quare nobis condonandũ. HI. Imo gratulandũ. quia alium censes nũc me, atq; olim, cùm dabas primordia. 3 Palàm beatus. LA. 4 Num ille somniat, quæ uigilans uoluit? HI. 5 Omnia apparata sunt in hoc cõuiuio. 6 Nihil est, quòd dubitẽ: nan dũ in dubio est animus (ut dici solet) paulo momẽto huc, illuc impellitur. Iam dudum res reduxit me ipsa in gratiã: audiui enim millies quæ mihi erãt cordi. Bene factũ: in tempore ipso mihi aduenisti. Labore enim tuo hoc grauißimo magnam partam gloriã uerbis sæpe in se transmouet, 7 qui habet salem, quod in te est. LA. Habes. HI. 8 Rex te ergo in oculis: & meritò consilia omnia credere debet, & satis tutò. L. Imo sicubi me satietas hominũ, aut negocij si quãdo odiũ ceperit, requiesco ubi uolo. HI. 9 Sic homo est perpaucorũ hominũ. L. Sic se habent principia sese, uti dixi: ex quibus nostra omnis 10 fluxit oratio. 11 Verùm quid est, quòd sic gestis? quid' ue sibi hic uestitus quærit? quid est, quòd lætus sis? 12 quid tibi uis? satin' sanus? quid me aspectas? quid taces? H. 13 O festus dies hominis! L. Omitte de te dicere. H. Imo dũ uiuã semp tui memor ero. Neq; enim

1. Hoc dicis Hispa, propter magistrum quem habueras.
2 Quia impudicæ sunt, & quæ ad exercitationem huius linguæ nõ multum valent.
3 Adagium
4. Hæc secum.
5 Allegoria.
6. Sententia peruulgata.
7. Dictum facetè.
8 Hæc omnia uerò in Latinis laudem dicuntur.
9. A dissimili.
10. Metaphora.
11 Apostrophe ad laudandum tantũ commodum.
12 Anaphora
13. Exclamatio.

enim possum satis narrare, quos, & quãtos mihi fructus præbueris, te tantæ rei autore? 1 Nemo hercle quisquã est me fortunatior: 2 nam in me planè dij potestatem suam omnẽ ostendêre, 3 cui subitò tot congruerint commoda. 4 O Latine mi, ô mearum uoluptatum omnium auctor, inceptor, 5 perfector. 6 O pater omnipotẽs serua obsecro hæc nobis bona. 7 Sic paulatim plebem primulùm fecero meã & bene procedit. LA. Bonus es, cùm hæc existimas. HI. Quid nũc quod restat? LA. 8 De te largior puer. 9 Sed si mihi fidem das te taciturum, 10 dicam. HI. 11 Ha, noli Latine, quasi non multò magis narrare hoc mihi, quàm ego, quæ perconter, scire. 12 Si quando ad te aliquis confabulatum accessit, fugisti'ne è conspectu illico? 13 Ad fores igitur accede proprius. LA. 14 Hoc, quod nunc uenit in mentem. Quæ fors fortuna est, inquit, nobis, quæ te hodie obtulit? HI. Quis homo est? nõ noui hominis faciem. Huc euoca, rogo, uicinum istum meis uerbis. & exple animũ his. LA. Quibus? 15 Hoc unum uelim, tecum habeas. Nihil apud me tibi defieri patiar, quod opus sit, quin benignè præbeatur. HI. Sat habeo. 16 Felix sum, si hoc ita est: quia ab Orco mortuũ me reducem in lucem fecisti: nec sinam te sine munere à me abire. 17 Sed dico, an temerè quicquam te prætereat, quod factu, & scitu opus sit? Meo autẽ arbitratu, 18 ad unguẽ dixisti. LA. Sic tenuiter

1. A dissentaneis
2 A causis absolutis.
3 Ab adiunctis.
4. Frequentes exclamationes in peroratione.
5. Mira auxesis.
6 Apostrophe
7 Complexio.
8 Adagium.
9. Præparatio ad ea, quæ sequuntur.
10. Conclusio
11. Antecedens à comparatis
12. A pari.
13 Conclusio per allegoriam.
14. Interrogat Latin parœmia, ita addit, inquit, quod non intelligens Hispa aliter respondet.
15 Lat. præbet se obsequentem, ut assentetur
16 Metap. sill. hyp. quem probat a priuatibus quodã prouerbio
17 Apostrophe
18. Adagium

tenuiter: & ut soleo, sic satis. Nunquid me aliud uis? H I. Vt benè sit tibi. L A. 1 Hem, isthuc serua-
sti, & uerbum uerbo respondisti, nec te iratum tuis dictis saeuis protelasti. H I P. 2 Quicquid praeter spem euenit, omne id deputabo in lucro. Non tam depecisci mortem cupio. 3 Ecce autem similia omnia: 4 omnes congruunt formulae, si unam cognoris, omnes noueris. 5 Ad te summa solùm, Latine, rerum redijt: tute hoc intristi, 6 tibi omne est exedendum negotium: 7 accingere. 8 iam enim mihi instructa sunt corde consilia omnia: alijs non item fortasse. 9 O uir fortis, atque amicus. 10 Verùm hoc saepe, Latine, uereor, ne isthaec fortitudo in neruum erumpat. L A. Ah, non ita erit factum est periculum, 11 iam pedum uisa est uia. 12 Dices quot me censes homines deuerberasse usque ad necem hospites? H I. Qui isthuc? L A. 13 Quia nō recte accipitri tēditur, neque miluio, qui malè factūt nobis: illis, qui nihil faciūt, tēditur: quia enim in illis fructus est, in his opera luditur. 14 Quod recitauit Phormio bonorum extortor, legū contortor: qui nō habet quod det, nisi spem meram: qui malè alijs deprecatur, abi in malam crucem, dij te extorqueant, dij te perdant, aut dij te extrudant. 15 qui multa conuitia in memoriam redigit: qui suam aetatem respicit: qui paratus est aduersus quemuis facere omnia: ait enim, impingam tibi grandem, satis uerborum est, benè mihi habent principia. Tu coniectio caetera, 16 quid

1 Haec cum exordio huius dialogi conueniunt.
2 Allegoria.
3 Recapitulatio.
4 Polyptoton.
5 Apostrophe.
6 Metaphora.
7 Prouerbium.
8 Discrimen officij Latini & Hispan.
9 Exclamatio
10. Anteoccupatio per adagium
11 Prouerbium.
12. Ab effectis, & fit Allegoria.
13 Adagium.
14 Ex superiori prouerbio sumitur occasio digressionis qua fit ad loquendum de assentatoribus
15 Anaphora.
16 Piece.

ego ex hac inopia nũc capiã, & quid tu ex isthac
copia. H. Istud iam habeo, & quo modo fiat. L A.
1. Adagium. Imo, quod aiunt: 1 Auribus teneo lupum. H I. 2
2. Antistrophẽ ab affectu. Imo, uix dum dimidium dixeras intellexi. Solet
enim huiusmodi loqui. 3 Dixi uobis in eo esse
3. Prouerbia innumera. Atticam eloquentiam. Commodius esse opinor
duplici spe utier. Non capitis eius res agitur, sed
pecuniæ. Quid si animam debet? Quid minus
utile fuit, quàm hoc ulcus tangere? Ne me isthoc
posthac nomine appellasses. Quid non is obsecro
es, quem semper te esse dictitasti? Postremô impe
rat sibi omnia assentari: is quæstus sibi est mul
4. Alia prouerbia. tò uberrimus. L. 4 In eodem ludo hasitas, uorsu
ram solues. Præsens quod fuerat malum in diem
abijt: plagæ crescunt, nisi prospicis. H. Dic igitur
tu melius. L. Non melius, plura tamen indicabo.
Semper auget assentator: ueluti in his. Plurima
salute Parmenonem suum summum impartit Gna
tho. Tum autẽ ex his. Interea loci ad macellum
5. Ab adiunctis. ubi uenimus, 5 cõcurrunt læti mihi obuiam cu
pedinarij, cetari, lanij, fartores, piscatores, aucu
pes: quibus re salua, & perdita profuerã, & pro
6. Ab effectis. sum sæpe: 6 salutant, ad cœnam uocant: aduentũ
7. A dissentaneis. gratulantur. 7 Vbi autem aliquis miser, & fa
melicus uidet me esse in tantum honorem, & tam
facilè uictum quærere: ibi homo obsecrat me, ut
sibi liceat discere id de me. Sectari iubeo, si pote,
8. A simili. 8 tanquam Philosophorum habent disciplinæ
ex ipsis uocabula, parasiti itidem ut Gnathonici
9. Faceta. uocentur. 9 Aliquando uenustates, uiturias'q;
effingit,

effingit: ut, eò ne es ferox, quia imperium habes in belluas? Aliquando etiam conciliator studet esse, ut in hoc conuentu Phædriæ, & Chereæ. 1 Priùs audite paucis, inquit: quod cùm dixero, si placuerit, facitote. Tu concede paululùm isthuc Thraso. 2 Principiò, ego uos credere ambos hoc mihi uehementer uelim, me huius quicquid facio, id facere maximè causa mea: 3 uerùm idē si uobis prodest, uos nō facere inscitia est. 4 Militē riualem recipiendum censeo. Cogita modo. 5 Tu herclè cum illa Phædria & libenter uiuis, 6 etenim benè libenter uictitas: & quod des, paululum: & necesse est multum accipere Thaidem, ut 7 tuo amori suppeditare posit, sine sumptu tuo. 8 Ad omnia hæc, magis opportunus nec magis ex usu tuo nemo est. 9 Principiò, & habet quod det, & dat nemo largius: fatuus est, insulsus, tardus: stertit noctesq;, & dies: 10 neq; istum metuas ne amet mulier facilè pellas ubi uelis. 11 Præterea hoc etiam, quod ego uel primum puto, accipit hominem nemo meliùs prorsus, neq; prolixius. 12 Vnum etiam hoc uos oro, ut me in uestrum gregem recipiatis. Et ego pro isthoc, 13 hunc comedendum & bibendum uobis propino. Thraso ubiuis accede. Isti te ignorabant: 14 postquam eis mores ostendi tuos, & collaudaui secundùm facta, & uirtutes tuas, impetraui. 15 Semper denuq; cibum quærit. Vnde meditatum dere. 16 Sanga, ita uti fortes decet milites, domi, focisq; fac uicißim ut memineris. H. Ad te pri-

1. Captat beneuolentiam.
2. Antipophora.
3 A dissentaneis.
4. Propositio.
5 Ab effectis
6 Paronomasia.
7 Assumptio.
8 Cōfirmatio assumptionis a dissentane.
9 Explicatio cōfirmationis superioris ab adiūc. & effect.
10 C currit tacitæ obiectioni.
11 Alind argumētum a dissentaneis.
12 Apostrophe
13 Metaphora.
14. Ab adiunctis
15 Verba Latini
16. Ab adiunctis, subiectis ars [illegible] uituperatur

1. A testimonio laudatur Latinus.
2. Apostrophe ad finem dialogi.
3. Sententia sapientum.
4. Allegoricôs hæc dicuntur.
5. In hominem inconstantem.
6. Sententia prudentum.
7. Apostrophe.
8. Hæc sententia Latinus Hispanũ notat, sicut fecit in conuiuio.
9. Hoc decet quia Latinus defessus erat docendo.
10. Vt non simus tam prolixi, nisi aliorum causa.
11. Conclusio huius dialogi.
12. Singulares dandi formulæ.

mat deferunt 1 omnes, & cum his planè consentio. Tradamus nobis iam operas mutuas. 2 Sed ego mihi cesso, qui non humerũ hunc onero pallio, atq; hominem propero inuenire, ut hæc, quæ contingerint, sciat. L. 3 Non mirum, aut nouum est, reuocari cursum, cũ institueris? 4 Hoc profert Antipho resupinans, & occipiens ire in gynæceum uia instar pollinis, qui ad fores suspenso gradu facilè ire perrexit, secumq; cogitans: quo ore redibo ad herum? dicet mihi, i hinc in malam rem cum isthac magnificẽtia fugitiue? etiam credis tua facta ignorari? sepultus ero. Et puerili sententia idem aliquando lusit. 5 Nolo, uolo: uolo, nolo rursum: cedo, cape: quod dictũ, indictum est: quod modò erat ratum, irritum est. Monstri, ita me Dij ament, simile. 6 Nam qui amat, cui odio ipsus est, bis facere stultè duco laborem inanem ipsus capit, & illi molestiam affert. 7 Sed mihi Hispane, senes uideris imitari, qui 8 in senecta omnes attẽtiores sunt ad rem, quàm sat est. Da te hodie mihi: hodie modò hilarẽ te fac, exporrige frontẽ. H. Prima luce ibo hinc, & in hoc finem discendi facies. L. 9 Isthoc uerbo animus mihi rediit, & cura ex corde excessit: 10 nam hanc maculam nos decet effugere. Quamobrem tu interim uale. 11 Dictum est uere, & reipsa fieri oportet. H I. Hoc, quia effecisti, 12 quoduis donum & præmium à me optato, id optatum feres. Domus item mea te præsente, absente, patebit: inuocato erit locus semper. Gratiam habeo

F maximam:

maximam: 1 nihil enim prætermissum. Imo re bene gesta, ex animo acta, dicam ipse: plaudite. Nunc tu mihi es germanus pariter corpore & animo. L A. 2 Ego à principio curaui, sedulò docui, monui, bene præcepi, semper quæ potui omnia.

1. Aperta repetitio eorum, quæ Hispa. scire desiderabat, vt à principio fuit propositum

2. Finis epilogo respondet promissio Latini.

Finis.

Eiusdem Michaëlis Ferrarij adnotationes aliquot.

EX communi hominum consensu facultates omnes natura, arte, & exercitatione perfici, neminem esse dubium intellexi: artesque vniuersas, quæ ad humanitatem (vt eisdem Ciceronis verbis vtar, quibus ille) pertinent, habere quoddam commune vinculum, & quasi cognatione quadam inter se contineri, in oratione pro Archia Poëta legi. His igitur ita positis, tanquam optimarum scientiarum principijs, naturam imitati, vocabula Latinæ linguæ in volumen vnum prius retulimus, quo doctrinarum omnium facilius & breuius per diuisiones quasdam ordine naturæ collectas elementa memoriæ mandarentur. Verùm cum hæc eadem elementa, quæ artium vocabula sunt, tantum natura constarent imposita quidem, & separata, ars aliqua necessariò adhibenda eadē naturæ methodo fuit, quæ ipsa vocabula construeret, coniungeret, & necteret quibusdam præceptis, & probatis regulis: quare separatim coacti sumus Institutiones quasdam, siue Anacephalæosim tum in Grāmatica, tum etiam in Dialectica separatim scribere, quæ, qualesque sint, & quid ab alijs differant, aliorum esto iudicium: indicabit facile illarum docendi methodus, & operis subiectū. Sed quoniam quæuis ars, quàmuis perfecta, perfecta nunquā censeatur, quamdiu inacta, & sine stylo est: vsu igitur Terentiano iam cernes ipse, quisquis es, nō solum artem Grammaticæ Latinæ, & Dialecticæ sed etiam eloquentia Rhetoricæ (quam ab alijs acceptam celebramus) confirmatam maxime, & comprobatam, vt iam ad harum facultatum perfectionem nulla alia te opus sit consequendā, nisi labore tuo. Ad hunc ego librum accedes legendum his tribus artibus instructus, præsertim si alijs hinc opus reddere studebis. Quod si Grammaticæ tantum Latinæ dederis operam, cura sensum ex oratione, vel ex periodo, aut clausula eruere: nota etiam diligenter cuiusque orationum partis constructionem: memoriæ manda loquendi formulas, vt Latinorū more loquaris. In quacunque autem versetis arte disce sententiam, aut ex Prou [illegible]

tate, aut ex ipsa Morali philosophia, quae his scriptis antiquorū consuetudine continetur. Multorum enim ratione habita frequenter Prosopopoeia vsi sumus, ne inquā, & inquit, sermo interponeretur saepe: alias hoc loquendi genus induximus: alias verò & maiores & praecipuas partes Hispanus, & Latinus, quorum propria est disputatio, sustinent. In omnibus tamen aequa est conditio, vt elaborandum summè curaremus potius de linguam Latinam discentiū cōmodo, quam de leporibus & facetijs Comoediarū Terentij transferendis. Alia enim res est sceptrū, alia verò plectrum. Quid? quod huiusmodi exercitiū satis sit principium nunc habuisse: temporis post longinquitas aliquando perficiet. Quapropter beneuolè petimus, quae tua sint beneuolè etiam recipias, tanquam ramum aureū: quae verò alterius, ea veluti scorpionem fugias: vt tandē quisque iustitia & aequitate sua vtatur. Haec hactenus. Sin autem differendi artem, & benedicendi sectatis, iam locos inuentionis, & dispositionis, & aliqua notatu digna in margine inuenies. Tropos item, & figuras leges ibidē insignes. Sed his nonnulla adijciam alia.

Quid? Vbi dubites.) Latinus ludit verba Hispani, vt oratio amplificetur, & aliud ex alio nascatur, hoc autem fit sumpta occasione ab eo, quod dixit Hispanus, suam vitam esse in dubio. & meritò ita locutus est Latinus, quasi aliud agens, recensuit primum causas, quae literarum studijs impedimento esse solēt, ineptamque esse & ad bonas disciplinas, & ad virtutes vitā Epicuream acuratè docet, quia statim de ratione studij Latinus ipse cum Hispan. acturus est. Hoc autem fit quasi per digressionem.

Sed nostri) Admonet assuefaciendos esse auditores in studijs, in quibus ardore aliquo amoris tenentur, praesertim honestis: vt deinde cùm opus sit, non illos pigeat laborare.

Nam postquam) Locus amplificatus elegans à contrarijs causis, vt solent Cicero, & Terentius facere. Haec exercitatio plurimum vtilis est ad comparādam orationis copiam, & ad vehementius persuadendum.

Quod nequis) In hac responsione animaduertendum est, qui Latinus res peterent alijs prorsus verbis labores, quos Hispanus sumpserat in discenda lingua Latina. Quam enim etiam fecerat Hispanus paulo ante, vbi ait Alias res agis nam non rogo. &c. Haec autem ratio repetendi habet multum venustatis, & confert maximè, qui in ea se exercuerit, ad epilogos comparandos, ne auditoribus taedium pariat.

Atque hic mihi) Crebro in exordio dubitationes proponūtur, vt dissoluātur, & ijsdem exordium amplificetur.

Auxiliatier) Huiusmodi verba, orationes aliquae, nonnullae constructiones, literae etiam nonnullae immutatae in dictionibus multis in Terentij codice repetiuntur, eodem quoque modo in hoc Dialogo eadem seruamus: vt dū hic quid intelligi debeant, teneas, in eiusdem Terentij textu non ignores: quae sane in oratione soluta non admittuntur.

H Rem omnem) Cum Hispanus audisset Latinum dicentem de causis impedimenti studijs literarijs, satisfactumque esset Hispano a Latino in ea re, quā ipse Hispa dubitabat suam ipsius conatur proferre de eadem dubitatione sententiam Hispanus, & reddere solutionem Quasi velit dicere Hispanus quandoquidem mihi respondisti ob quas causas tibi Latine, videbatur posse detineri multos

ri multos annos in hac Grammatica, audi nunc me, si placet, & aperiā tibi cuius culpa ego non euaserim Grāmaticus intra quatuor annos. sed dubito quid didicerim, aut quid sequi debeam. puto enim praeceptorem meum esse in culpa, qui bene imperabat mihi, & multa, & pollicebatur grandia, sed absq; ordine, & sine vsu. proinde scio quid facturus sum, nempe te rogare, vt me linguā Latinam doceas. Ex his igitur, quae dicta sunt, aperte intelligitur, & ex his, quae ab Hispano sunt dicta, quomodo exordium hoc dilatetur, scilicet dubitatione duplici, & exemplo quodam, quemadmodum fecit M. T. Cicero in Laelio, & in Catone Maiore.

Tum temporis.) Hoc loco duo ponuntur prouerbia idem significantia: sed diuersè, cōmodè tamen expressa: quod alibi bis, aut ter fecimus, tum propter ornatum, tum etiam ne ex eis aliquod praetermitteretur.

Id propterea te obtestor.) Videns Hispa. se esse lusum à suo magistro, rectè rogat Latinum & ambo detinentur partim in persuasione, partim verò in tractanda vrbanitate.

Adesto aequo animo.) Ex superioribus sumptā occasione, meritò sequitur Exordium, praesertim cum agendum sit de re magna, magna, atq; inaudita, scilicet de traducendis sex Poëtae Terentij Comoedijs. ideo exordium hoc est cōcitatum valde, continetq; omnes partes necessarias, simileq; eiusdem Terentij Prologis.

Omnes cum secundae res.) Hic incipit secunda pars Dialogi, quae est Narratio. Haec autem dilatatur in occasionem Narrationis, in disputationē de studijs, & Narrationem ipsam. Occasio amplificatur exemplis contrarijs. durat haec donec dicit, hanc rationem habere.

Seruire oportet.) Disputatio de ratione regendi seipsum.

Incertus denique est.) Narratio, quae dilatatur in laudes linguae Latinae, in recusationem disputationis, in modum tractandi disputationem, & in diuisionem eorum, quae tractanda sunt.

L. Hic aliquantulum ad rem auidior.) Tractatio, quae est tertia pars huius Dialogi dilataturq; in eas partes, quas commemorauimus in Argumento huius operis singulae autem partes vt positae fuerunt, explicantur, & confirmantur.

Miserū quem mauis credere est.) Qui Dialecticus est, perpēdat qui eruere debeat syllogismos Categoricos ex antecedentibus cognitis his praeceptis, quae ab Aristo. traduntur tertia sectione priorum Priorum. Quaerat primum propositū autoris, siue quaestionem, de qua agitur quam inueniet, si comparet antecedētia cum praesentibus & futuris. Saepe quaestio solet esse vbi aliquid concludi, aut colligi videtur, vbi aliqua est ex colligentibus coniunctio. Hac inuenta, quaerat rationem, quae frequenter aliqua ex reddentibus coniunctione notari solet. Verùm hac exercitatione stylus, vsus, aut experientia certiorem magistrum te reddet. Hoc autem loco quaestio est, Cliniam non esse miserum: in quaestione Clinia est subiectum & miser, dicitur attributum. Argumentū siue medium, siue ratio ad hanc quaestionem confirmandam est genus, parentes, patriam incolumem, amici, cognati, diuitiae: medium hoc est ab adiunctis, quae necesse sunt. Syllogismus ergo sic texitur cuius propositio est: Omnis, qui habet quae in homine dicuntur bona, parentes nempe, patriam incolumem, genus, cognatos, amicos, diuitias, non est miser.

Assue

Assumptio, Clinia autem habet haec omnia bona:

Conclusio, Ergo Clinia non est miser.

Valet autem haec exercitatio ad intelligendum perfectius scriptores, ad augendas & excolendas animi dotes, ad scribendum etiam & loquendum apertius de quauis quaestione posita.

Mulio, quidnam inde.) Vtile etiam de eadem re disputare in contrarias partes, deinde solutionem inuenire: vt faciunt hi duo senes.

Nam vt tu scias.) Iuuat multum se assuefacere in digressionibus conficiendis, habita praesertim ratione circonstantiarum: qualis est, quae inde sequitur.

Quam iniqui sunt patres.) Oratio, qua Clitipho conqueritur de patre suo Chremete.

Hoccine.) Pamphilus conqueritur de Simone suo patre. Ex his itaque sumere poteris exemplum, & ex alijs multis, vt orationes expostulatorias conficias. Habes etiam vnde capias exempla ad narrandum, ad persuadendum, ad accusandum ad consolandum, ad commendandum, ad alia tandem quaeuis optima metris curricula.

Quis igitur relictus est, Hispane.) Hic incipit Epilogus huius dialogi, quarta nempe & postrema pars, quae dilaratur a differentiis in commoda, quae ex hoc otio Hispano nata sunt in repetitionem eorum, quae dicta fuere in digressionem, in qua agitur de scurris. & conclusionem eorum, quae iam fuere acta.

Fol. 27. pag. 2. a linea prima vsque ad nonam in fine cuiusque lineae sic lege In sine pa..., meccatus, 2. victum, ves. 3 Chr. 5. Chaream. 6 praeterea. 7. peo. 8. excitas. 9. cognos.

Finis.